

2014 m. lapkričio 14 d., penktadienis

Nr. 40 (1101) Kaina 2,80 Lt / 0,81 Eur

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | Š o k i s | K i n a s

Mieli skaitytojai,

Visuose „Lietuvos pašto skyriuose“ vyksta laikraščių ir žurnalų prenumerata 2015 metams.

Nepraleiskite progos kas savaitę skaityti „7 meno dienos“, kurios pačios ateis į Jūsų namus.

Savaitraščio kaina kioskuose – 2,80 Lt / 0,81 Eur, o prenumeratoriams – 2,20 Lt / 0,64 Eur.

Prenumeratos kaina 1 mėn. – 9,50 Lt / 2,75 Eur, 6 mėn. – 57 Lt / 16,50 Eur, metams – 95 Lt / 27,51 Eur.

„Kino“ žurnalo 1 numerio prenumeratos kaina – 7 Lt / 2,03 Eur, pusmečiui – 14 Lt / 4,05 Eur, metams – 28 Lt / 8,11 Eur.

Prenumeruodami mūsų leidinius palaikote mūsų darbą. Prenumeratą galite užsisakyti ir internetu.

3

Heinerio Goebbelso spektaklis „Max Black“

4

Skerdyklų istorija ir antropocena

Rasa Justaitė-Gecovičienė, „Pogrindis 2“. 2012 m.

Paroda „Keramika + Spauda“

8

Iš „Scanoramos“ dienoraščio

Pilna stiklinė laisvės

Philipas Glassas ir jo ansamblis Vilniuje

Mindaugas Urbaitis

Ar stiklinė pusiau tuščia, ar pusiau pilna? Tai priklauso nuo to, koks jūsų požiūris: matydami stiklinę pusiau tuščią tikime, kad padėtis bloga. Ethanu Smithas žurnale „New York“ prieš keletą metų publikuoja straipsnį apie Philipą Glassą pavadinimo „Ar stiklinė pusiau tuščia?“ („Is Glass Half Empty?“: angl. k. glass – stiklinė, čia – žodžių žaismas su kompozitoriaus pavarde), iškeldamas muzikos privilegiuotų demonstruojamą nepagarbą kompozitoriui. Autoritetingiausia muzikos enciklopedija anglų kalba „Grove Music“ Ph. Glassą pristato kaip „komerciškai vieną iš sėkmiginiausių, bet kritikos plūstamą savo karto kompozitorių“.

Kodėl susirinko tiek daug klaušytojų į jo koncertą Kongresų rūmuose (lapkričio 5 d.)? Šis klausimas abejonių nekelia: galu gale sulaukėme Philipo Glasso kartu su savo ansambliu, nors pirmą kartą Vilniuje jis apsilankė lygiai prieš 20 metų. Tuomet Nacionalinės filharmonijos salėje Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras kartu su valsitybiniu choru „Latvija“, diriguojant ištikimam kompozitoriaus bičiuliui ir bendraminčiu bei nenuilstančiam jo kūrybos puoselėtojui Dennisui Russellui Daviesui, atliko kūrinio „Itaipu“ Europos premierą.

2000 m. Ph. Glassas apsilankė Lietuvoje dar kartą: tuomet Vilniaus festivalyje kartu su savo ansamblio muzikiniu vadovu, dirigentu ir klawišininku Michaelu Riesmannu bei „Kronos kvartetu“ atliko muziką režisieriaus Todo Browningo 1931 m. sukurtam kino filmui „Drakula“.

2007 m. „The Telegraph“ užsakymu šešių ekspertų grupės iš pasaulinės kūrybiškumo ir inovacijų kompanijos „Creators Synectics“ sudarytame 100 gyvujų genijų sąraše Ph. Glassui atiteko 9 vieta – joks kitas muzikantas nepateko į dešimtuką. Maža to, visų nuostabai, iš jų pateko ne populariosios, o šiuolai-

Philip Glass

L. VANSEVIČIENĖS NUOTR.

kinės klasikinės muzikos kūrėjas. Kita vertus, tai gal visai nenuostabu, nes Ph. Glassas iš tiesų pakeitė šiuolaikinės muzikos pasaulį: tai muzika, kurią mes pažįstame, net jei neįtarim taip maną, muzika, kuri sukūrė ryškiausius vadinamojo minimalizmo skiriamuosius bruožus, o kompozitorius, tai padarės, jau seniai yra šių dienų kultūros simbolis. Ph. Glasso muzika yra lygiai tiek įtakinga, kiek ir supriekianti klaušytojus į dvi stovyklas, ji puikiai parodudama, nes yra lengvai atpažistama. Jo muzika buvo parodijuota animacinio serialo „Pietų parkas“ serijoje „Pono Hankio Kalėdų kaka“ („Mr. Hankey the Christmas poo“), penkoje „Daktariukščių“ („Scrubs“) serijoje, kompozitorius minimas aštuntojo sezono „Simpsonų“ 6 serijoje „Malūno tėvų skyrybos“, jo muzikos stilizacija baigiasi 48-oji serija.

Per tuos 20 metų kompozitorius kūryba pasipildė daugeliu kūrinių:

NUKELTA | 2 PSL.

Pilna stiklinė laisvės

ATKELTA IŠ 1 PSL.

Vilnių atvyko tarsi senas geras pažįstamas, kurio specifinis skambėsys, neabejoju, iš anksto buvo išsirėžęs daugelio koncerte apsilankiusių klausytojų ausyse.

Bilietai į koncertą buvo šluote iššluoti vien dėl galimybės išgirsti ansamblį muzikuojant gyvai, nors ir žinant, kad bus atliekami jau daugelį metų puikiai iš jrašu pažystami kūriniai, o gal kaip tik dėl to. Kai kurie ansamblio narai groja tame nuo pat susibūrimo, kaip Jonas Gibsonas, kiti prisijungę kiek vėliau, kaip Michaelas Riesmanas ar solistė Lisa Bielawa, bet tapo neatskiriamais jo dalyviais ir autoritetingais Ph. Glasso muzikos interpetatoriais.

Išgirsti gyvai atliekamus Ph. Glasso kūrinius, sukurtus jo ansambliu, iki šiol nėra kitos galimybės, kaip tik nueiti į jo ansamblio koncertą. Ši sistema surūpina ansamblio koncertų poreikį ir neleidžia jų prarasti, jei teisės atliki būtų suteiktamos ir kam nors kitam. Taigi proga buvo unikali ir vienintelė.

Ansamblis atvažiavo po 2012–2014 m. išykius nepaprastai sekmingų pasaulinių operos „Einsteinas paplūdimyje“ („Einstein on the Beach“) gasto. Koncerto programa apėmė 1969–1983 m. kūrinių retrospektivą, kai Ph. Glassas daugiausia rašė savo ansambliu, kurdamas savo skiriamąjį, firminį skambesį, nors ne visi atliki kūrinių buvo parašyti originaliai an-

samblio sudėčiai. Trys dalys iš albumo „Glassworks“, muzikos teatro veikalo „The Photographer“ („Fotografas“) III veiksmas, „Spaceship“ („Erdvėlaivis“) iš operos „Einsteinas

kuojančios „Music in 12 Parts“ („Dvylikos dalių muzika“). Visi kūrinių, pritaikyti koncertuojančiam ansambliu, iš esmės neprarado savo esminių savybių, nors buvo rašy-

Philipą Glassą ir Michaelą Riesmanną iš abiejų pusų papildė dar du klavišininkai. I ansamblio pinamą skambesį meistriškai išsiliejo Liros Bielawos, nepaprasto skaidru-

jiems taip gerai pažįstamų partitūrų pinklių *arpeggio* ir kintančio varijavimo neįmanoma neįvertinti. Muzikantai buvo ištvermingai pasinėrė į hipnotinius Ph. Glasso muzikos ritmus ir pastovaus ansamblio tempo išlaikymą, kas, nesant dirigento, labai nelengva ir kam reikėjo tikrai nepaprastų pastangu.

Iš Ph. Glasso galima daug ko pasimokyti. Ataklumas einant savo kūrybiniu keliu ir tikėjimas savo muzikiniai idealais, nepaisant nuolatinio puolimo ir kritikos iš pačių įvairiausių pusų, – tiek muzikos profesionalų, tiek dalies klausytojų, – seniai ne vieną galėjo palaužti, sukelti abejonių, o silpniesniams net rezignaciją, ar tai tikrai neabejotinai vertingas ir teisingas pasirinkimas. Vis dėlto Ph. Glassas atkallai tėsė toliau, ką taip efektingai kadaise buvo pradėjęs. Ir nors dauguma kritikų savo nuomonės apie jo kuriamą muziką nepakeitė, jo kūrybos gausa, o ypač operų pastatymų skaičiai, kalba pati už save – rečtas dabarties kompozitorius jam gali prilygti.

Ši nectilinį koncertą papildė du kitų žanrų ir kitų kūrybinių laikotarpiai Ph. Glasso kūrinių, atliki kintuose „Gaidos“ koncertuose : buvo proga išgirsti jo Simfoniją Nr. 3 (1995) ir Koncertą violončeli ir orkestrui Nr. 2 „Naqoyqatsi“ (2002, 2012). Tikiuosi, Ph. Glasso muzikos gerbėjai liko patenkinti.

Philipo Glasso ansamblis

L. VANSEVIČIENĖS NUOTR.

paplūdimyje“ skambėjo kameriškiau nei originaliai jraše ir skambesi priartėjo prie 1969 m. sukurtu vieno žinomiausių ankstyvųjų kūrinių „Music in Similar Motion“ („Muzika panašiu judėjimu“) ar ankstyvajį kūrybos periodą vaini-

ti didesnės sudėties kolektyvui. Juos visus sujungė gerai pažystamas charakteringas mišrių tembrų sustiprinto ansamblio skambesys, kurį sudarė pučiamųjų trio – nuo *piccolo* ir fleitos iki klarineto ir saksofonų grupės – bei elektroniniai klavišiniai:

mo balsu soldedžiavusios natū pavadinimus, vokalas, o kai kada tuo pačiu metu ji dar grojo ir klavišiniai.

Kelis dešimtmiečius kartu su Ph. Glassu grojančių muzikantų meistriškumo ir laisvės pojūčio tarp

Anonsai

„Aura“ pristato šokio spektaklį „Gyvenimo aprašymai“

Lapkričio 18 d. 19 val. „Menų spaustuvės“ scenoje iškurs Kauno šokio teatro „Aura“ trupė. „Gyvenimo aprašymai“ – premjerinis teatro spektaklis, kurį vieni pirmųjų galė išvysti sostinės žiūrovai.

Spektaklį, bendradarbiaujant su naujai suformuota tarptautine „Auras“ trupe, sukūrė choreografas Paula Hessas, šokėjas ir choreografas, dirbęs su legendine Pina Bausch. Premjera buvo pristatyta festivalio „Aura 24“ publikai.

Spektaklyje „Gyvenimo aprašymai“ susilieja unikali iš skirtingų pasaulio kampų atvykusių šokėjų partitirs ir temperamentas. „Gyvenimo aprašymuose“ telpa viskas: mamos veidas, pirmoji tyrelė, nelaimingas

atsitikimas važiuojant dviračiu, pirmasis meilės prisipažinimas, geri ar blogi pažymiai, pirmosios pagirios, tėčio išėjimas, mamos liga, močiutės pyrageliai, meilės kančios, spougai, susierzinimas, nustipės augintinis, riedučiai, lūžusi koja, tyla, bloga diagnozė, gražios gėlės, paskutinė tyrelė, išnykimas be pėdsako... Spektaklyje telpa gyvenimas – ne tik esančių scenoje, bet ir sėdinčių salėje.

Choreografas P. Hessas siekė sukurti šviesų ir lengvą spektaklį, priemonių mums gyvenimo akimirkas, kurios išsitrėnė iš atminties, o gal liko nepastebėtos dėl mus visus įskiusios rutinos.

Nuotaikings spektaklis kupinas jaunatviško šelesmo, pagardintas smagia ir gerai pažystama muzika.

Lapkričio 18 d. 19 val. „Menų spaustuvė“, Šiltadaržio g. 6, Vilnius. Bilietai platina [tiketa.lt](#)

„Gyvenimo aprašymai“

R. TARAŠKEVIČIŪTĖS NUOTR.

Geros energijos nešėjai

Lapkričio 14-osios vakarą Kongresų rūmuose – reta galimybė išgirsti pianistą Gintarą Januševičių, jau dešimt metų gyvenančią Vokietijoje. Koncertą pradės širdį draskantis „Adagio“ iš A. Chačaturiano baleto „Spartakas“ – tai viena įsimintiniausių baletinės siučios dalis. O pianistas G. Januševičius atskleis ryškaus ir ekstravertiško A. Chačaturiano Koncerto fortepijonui gelmes. Koncertas, savo populiarumui pralenkusi Pietro Čaikovskio Pirmajį fortepijoninį koncertą, pasižymi aštria harmonija ir spalvinga orkestruote. Antrojo koncerto dalyje dirigento Julius Geniušo batuta leis didingai suskambėti Sergejaus Prokofjevo Penktajai simfonijai – himnui laisvam ir laimingam žmogui, didžiulėms jo galimybėms ir tyrai bei kilniai dvasiai.

Ar šis konertas atneš kažkokius naujų vėjų į Kongresų rūmus? Štai ką apie tai mąsto pianistas Januševičius: „Aš jau įnešau naujoviu tuo, kad laimėjau orkestro pasitikėjimą. Man buvo leista išsirinkti fortepijoninį koncertą, kuris Lietuvoje, kiek man žinoma, labai ilgai ar iš viso nėra skambėjęs. Tikiu, kad žmonės ateis, pasiklausys ir grįžnamo klaus, kur galima gauti šio kūrinio išrašą, nes norės dar kartą ji išgirsti. Šiuo atveju mano pasirinkimas yra sudominti žmogų kūriniu, kuriuo aš tikiu. Šis kūrinius Antrojo pasaulinio karos metais ir šiek tiek prieš tai buvo pavergetas JAV scenas,

jis buvo lygiavertis Georges’o Gershino „Bliuzo rapsodijai“. Žmonės plūste plūsdavo pasiklausyti. Jis šiek tiek buvo „pergrotas“. Dėl to, kaip ir „Revoliucinė“ Fryderyko Chopino etiuda, daug kas vengia jį groti iki šių dienų. Jis buvo tiek kartu atliktas Amerikoje, kad tapo labai lengvu organizatorui pinigų susirinkimo įrankiu ir ilgainiui išėjo iš madatos. Todėl labai gerai, kad kai kurie kūriniai Lietuvoje skamba retai. Tuomet, kai jie pasirodo, būna tiešiog fejerverkas.“

G. Januševičius sako, kad šiuo gyvenimo laikotarpiu jis yra tarsi geros energijos kamuolys. O šis A. Chačaturiano koncertas – energijos bomba.

RENGĖJŲ INF.

Kultūros paveldo akiratyje

Nacionalinio M.K. Čiurlionio dailės muziejaus M. Žilinsko dailės galerijoje (Nepriklausomybės a. 12, Kaune) lapkričio 15 d., šeštadienį, 15 val. vyks koncertas-paskaita „Žydų tautos muzikinis paveldas Lietuvos kultūriame kontekste“. Renginėje dalyvauja VDU profesorius, filosofas ir rašytojas Leonidas Donskis, operos solistas Rafailas Karpis bei pianistė Lina Gedraitytė.

Vienas iš keičiasių ir paslaptinėsių Lietuvos istorijos reiškiniių yra paralelinis lietuvių ir žydų kultūrų egzistavimas. Iki Antrojo pasaulinio karos Lietuva garsėjo savo didele ir kūrybinga žydų bendruo-

mene (Lietuvoje gyveno apie 240 000 žydų, ir tik 20 000 išgyveno Holokaustą). Vilnius pasaulyje buvo žinomas kaip Šiaurės Jeruzalė. Lietuvosvardą į kultūrinį pasaulio žemėlapį išrašė tokis čia gimę žydai kaip tapytojas Chaimas Soutine’as (beje, artistas Amedeo Modigliani draugas), skulptorius Jacques’as Lipchitzas, taip pat Neemija Arbitratas, Pinkus Krémègne’is ir Michelis Kikoin’as. O ką kalbėti apie Kaune gimusį didžiausią XX a. etiką Emmanuel Léviną, ne tik save siejus su Lietuva, bet ir mokėjusį lietuvių kalbą, jaunystėje lietuviškai parašiusi vieną iš savo filosofinių tekstu. Kaip ir apie Vilniuje gimusį vieną iš didžiausių XX a. smuikininkų Jaschą Heifetzą arba apie Butrimonyse, šalia Alytaus, gimusį didžiausią XX a. Italijos renesansinės dailės tyrinėtoją Bernardą Berensoną, kurį saviškiu laiko ir JAV, ir Didžioji Britanija, ir Italija (mat jo gyventa ir dirbtą visose šiose šalyse).

Kas jýko Lietuvos istorijoje, kas pasikeitė mūsų kultūrinio ir istorinio jautrumo sferoje? Koks buvo žydų kultūros vaidmuo daugiakultūrėje Lietuvoje? Pagaliau kaip lietuvių ir žydų kultūros susilietė ir paveikė viena kitą? Apie visa tai ir bus kalbama šiame renginyje. Paskaitos dažis jungs operos solisto R. Karpio gyvai atliekamos dainos iš kompaktinės plokštélės „Jidiš dainos. Laiškai iš praeities“.

RENGĖJŲ INF.

Vaizduotės formulė

Heinerio Goebbelso spektaklis „Max Black“ Vilniuje

Daiva Šabasevičienė

Dievai maloningu duoda mums pirmają eilutę, tačiau mes turim suformuoti antrąjį, kuri harmonizuotų su pirmaja ir būtų verta savo antgamtiškos sesers.

Paul Valery

„Vilniaus festivaliu“ ir Goethe's instituto kvietimu lapkričio 9 d. Lietuvos nacionaliniame dramos teatre žiūrovai turėjo galimybę išvysti garsaus vokiečių kompozitoriaus ir režisieriaus Heinerio Goebbelso spektaklį „Max Black“. Kiekvieną šio menininko kūrinį lydi epitetai „garsiausias“, „išdomiausias“, ir kiekvienas tokis apibūdinimas pelnytas, nes visi jo darbai labai skirtingi ir veikia skirtingo mentaliteto, skirtingo išsilavinimo žmones.

Festivalis „Gaida“, pristatydamas 1998 m. sukurtą kūrinį „Max Black“, tarytys pasuko atgal, nes lietuvių publiką jau turėjo galimybę susipažinti su vėlesne H. Goebbelso kūryba – 2000 m. sukurtu muzikiniu spektakliu „Haširigaki“, 2006 m. parodytu „Sirenu“ teatro festivalyje, kūriniu iš ciklo „Surogatiniai miestai“ („Surrogate Cities“), pristatytu 2007 m. „Gaidos“ festivalyje, ir svarbiausiu šio menininko kūrybos akcentu – 2004 m. kūriniu „Eraritjaritjaka – museé des phrases“, 2008 m. pristatytu „Pasaulio muzikos dienose“. Spektaklis „Eraritjaritjaka“, reiškės „ilgejimąsi kažko, kas negrįžtamai prarasta“, tiesiogine prasme paliko tokį jausmą. Kelerius metus iš eilės didelę šio kūrinio įtaką galėjai ižvelgti lietuvių menininkų darbuose.

Heinerio Goebbelso atvykimas šiemet į „Gaidą“ susilaukė didžiulio ažiotažo. Tiesa, nemažai kūrėjų atbaidė itin brangūs bilietai, todėl Goebbelso spektaklis praėjo gana santūroje aplinkoje. „Max Black“ galime vertinti kaip „istorinį“ ar enciklopedinį H. Goebbelso kūrybos pavyzdį. Nors šis kūrinyjau šešiolika metų keliauja po pasauli, tai ne reiškia, kad jis išblėso, paseno, išskvępė. Jame liko tiek meno, kiek buvo užkoduota. Tačiau per tą laiką pasikeitėme mes. Buvo sukurtą įsimintinų darbų, vis tirščiau ir tirščiau užpildančių mūsų sąmonę. Tačiau aktorius Andre Wilmsas H. Goebbelso atradimus scenoje kaskart atranda iš naujo.

„Max Black“, išgrynto gardo ir vaizdų spektaklio, „tėvynė“ yra Šveicarija. Ne tik šis, bet ir vėlesni pagrindiniai H. Goebbelso muzikiniai spektakliai gimė garsiam Loranos „Vidy“ teatre. Neabejoju, kad nie vien geros techninės sąlygos nulėmė „Max Black“, „Haširigaki“ ar „Eraritjaritjaka“ atsiradimą. Kūrybą išlaisvina neįtikėtinio grožio geografinė aplinka, kurioje iškūrė šis teatras: Ženevos ežeras, banguojančios kalvos, tolje stūksantys kalnai suformavo subtilią meno oazę, kur civilizacija jungiasi su gamtos didybe.

Dieną prič spektaklį LNDT įvykusime susitikime H. Goebbelas

pasakojo, kokią didelę įtaką jam, dar paugliui, darė dailės pasaulis, kokio garso muzikos atlikėjų jis klausėsi savo gimtajame Vokietijos miestelyje Noištate ir kaip jau tuo met svajojo apie vaizo ir garso junginius. Nors prič muzikinę karjerą jis baigė sociologijos mokslus, domėjosi politika, jo tikroji gyvenimo refleksija prasidėjo tuomet, kai jis tapo tarpdisciplininių menų kūrėju. Ikvepiančiu novatoriumi H. Goebbelas imtas laikyt, kai atsisakė bet kokių išankstinių konvencijų. Kiekviename darbe jis tyrinėja naujas teritorijas. Spektaklyje „Max Black“ H. Goebbelso *alter ego* tapęs aktorius A. Wilmsas atlieka menininko kūrėjo-išradėjo akciją, priklausa dydamas labiau muzikos pasauliui, bando laužydamas nuostatas ižengti į teatro teritoriją. Muzikiniame spektaklyje „Eraritjaritjaka“ teatras tapo galingesnis už garsų pasaulį, visų menų jungtys sukurė savarankišką kūrinio dramaturgiją, – „Max Black“ galima vadinti tik šio vėlesnio spektaklio esku. Nors tame jungiami scenovaizdžio, šviesos ir gardo elementai, nepasiekiamia tokios stiprios teatrinių įtaigos, kokią šiandien galime patirti net stebėdami minimalistinius priemonėmis sukurtą Oskaro Koršunovo spektaklį „Paskutinė Krepojuosta“, kuriame vaidina daug kuo į A. Wilmsą panašus aktorius Juozas Budraitis. Skirtumas tas, kad Samuelio Becketto žmogus, metaforiskai tariant, yra nėra dviračiu važiuoja į savo paties laidotuves, o A. Wilmsas, tą dviratį apvertęs auksyt ratais, bando įvairiais garsais dar šiek tiek patikrinti jo „gyvybę“: pakonstruoti pasaulį, paveržti jo varžtelius, trumpai tariant, pasilinksinti. Geriausiai jam sekasi iš dūmų mašinos išleisti juokingus dūmų „bučinius“, kuriuos dažnas rūkorius, besimėgaudamas atokvėpio minute, yra bandęs išpūsti. Kartu su Wilmsu, stebėdami jo pirotechnikos miniseansus, matydami, kokiomis skaidriomis ir raiškiomis priemonėmis kuriamas filosofo ir matematiko Maxo Blacko pasaulis, mes linksmi namės per visą spektaklį. Perfrazuojant spektaklyje naudojamas rašto-

André Wilmsas spektaklyje „Max Black“

jo, mokslininko Georgo Christopho Lichtenbergo mintis, „tikru genijų protinges mintys tiesiog atsiduria arčiau viena kitos“. „Max Black“ atsiradimui didelę įtaką padarė aktorius André Wilmsas. Su šia ryškiai prancūzų kino ir teatro asmenybe H. Goebbelas susitiko dar 1993 m., kai Paryžiuje jam sukūrė muzikinį spektaklį „Ou bien le débarquement désastreux“ („Arba nelaimingas nusileidimas“). Aktoriaus augimo galimybes režisierius ižvelgė kitų sceninės kompozicijos priemonių kontekste. „Max Black“ monoteatre ir vaizdas, ir šviesa, ir garsai, ir tylos kompozicijos susilieja su aktoriaus kūnu. A. Wilmsas tapo H. Goebbelso veidrodžiu. Gerai išmanydamas teatro dėsnius, H. Goebbelas suprato, kad tik išskirtinis aktorius padės pasiekti norimą kokybę. Jei išveidrodžiu „pažvelgtų beždžionę, vargu ar jis atspindės apaštala“. (Šio tandemė suldyta energija vėliau išsiveržė spektaklyje „Eraritjaritjaka“.)

Maxo Blacko pasauli H. Goebbelas portretuoja ne šalto analitiko aikimis. Nors scenoje demonstruoja išradimai, regime matematiko ir filosofo sielos portretą, „Max Black“ padeda susidaryti naują, kitokį požiūrį į bendresnes filosofines kategorijas. Naudodamas Paulio Valéry, G.Ch. Lichtenbergo, Ludwigo Wittgensteino ir Maxo Blacko tekstus,

režisierius analizuoja kalbos ir tikrovės santykį. „Žaisdamas“ įvairius ugnies ir mažų pirotechninių bomby žaidimus, žinojimą ir tikrumą jis iškelia aukšciau už abejonę. Tokia sceninė epistemologija leidžia svarstyti, kas yra žinojimas, kokias būdais galima pažinti tikrovę, kiek ji apskritai pažini.

Įvesdamas žodį į vaizdų, garsus ir šviesos pasauli, režisierius išreiškia požiūrį į jį. H. Goebbelis svarbu pabrėžti ne tiek kalbos ribotumą mūsų pasaulio atžvilgiu, kiek priimti, kad yra dalykų, neįreiškiamų kalba. Todėl teatriniems priešmonėmis prisiliečiant prie Maxo Blacko, įtakojos filosofijos figūros, visas sceninis veiksmas tampa „parodomuoju“, o ne „nusakančiuoju“.

Šiai identitetui metafizikai išreiškia H. Goebbelas pasitelkia kitų sričių meistrą – scenografijos ir šviesų dizaino autorių Klausą Grünbergą, su kuriuo bendradarbiauja jau daug metų. Akivaizdu, kad H. Goebbelis didelę įtaką daro įvairių sričių profesionalai – gardo režisieriai, pirotechnikai, kostiumų dailininkai, dramaturgai etc. Jų padedamas jis kuria teatro laboratoriją, kurioje kiekvienas nedidelis atradimas pulsoja gyvybe, subtiliu humoru, o svarbiausias išlieka jausminis pradas. Naudodamas įvairias išraiškas priemones, režisierius savo mintims suteikia universalumą, jo kūriny

D. Matvejevo nuotraukos

ima „veikti“, o ne „sakyti“. Todėl šis senas spektaklis tebéra atviras naujų atradimų impulsams, naujai energijai. Spektaklio ilgaamžiškumą galima sulyginti su palimpsestu – nuskutus ankstesnius „pergamento“ įrašus, ant jo galima rašyti iš naujo.

H. Goebbelio biografija labai turtinga, bet tai taip pat byloja apie žmogaus „būties lengvumą“. Jam užtenka „pamosuoti“ gera idėja, o ją igyvendina didžiulės institucijos. Tai, kad jo kūriniai atliekami garsiausiose pasaulio scenose, ženklina šio kūrėjo universalumą ir gebėjimą neprisiristi prie savo paties kūrybos. Net nieko nesakantys H. Goebbelio spektaklių pavadinimai (nors visi jie turi begales paaškinimų) byloja apie tuščios erdvės, kurioje gimsta mintis, būtinybę. Ugnies dizainas, rusenanti ar kamuoliais laksanti ugnis, galu gale net menkiausia žiūrovų reakcija – visa tai telpa į muzikinę kūrinio partitūrą. Kiekvienas, atėjės į šį spektaklį, gali pažiusti lyg pamokoje apie muziką. Nors kūrėjas liniuote griežtai matuoja pasaulį, jo vaizduotė scenoje šeista kartu su ugnimi.

P. S.: Paradoksalu, „Max Black“ vizualiai priminė Rimo Tumino „Maskaradą“, savo turiniu – kai kuriuos Oskaro Koršunovo spektaklius, muzikine dalimi – paskutinę Šarūnų Nako muzikos ir vaizdo instaliaciją, šiuo metu eksponuojama Vilniaus bastėjoje surengtoje „Kvadrienalėje“, o savo esme – Roberto Wilsono darbus. Šuoliuojanti mintis tokia: neverta užsižaisti savo kadaise atrastomis priemonėmis. Paskutinis B. Wilsono spektaklis „Les Nègres“ („Juodaodžiai“), kurio premjerą teko matyti spalio mėnesį Paryžiuje, „Odeono“ teatre, nustebino savo neveiksmingumu. Jeano Genet drama tapo atvirukų rinkiniu. Kaip pasakyti H. Goebbelio vaikų komisija, kuriai jis sudarė paskutinėi jo vadovaujami Tarpautinės Ruro trienale, viskas vyko so slowly. Tokių pavyzdžių aplinkui yra ir daugiau. Menininkų, gyvenančių viename laike, veiksmingumas priklauso nuo sugerbėjimo kuo subjektyviai priartėti prie vienos ar kitos temos.

Migracija, „mėsos planeta“ ir skurdo technologijos

Skerdyklų istorija ir antropocena

Eglė Rindzevičiūtė

Parašyti šį esė įkvėpė seminaras su Egidijumi Aleksandravičiumi, surengtas Paryžiaus politikos mokslo institute šiu metų spalio 17 dieną. Daugiau nei šešių šimtų puslapių veikale „Karklo diegas: lietuvių pasaulio istorija“ (2013) Aleksandravičius į vieną pasakojimą sudėjo individualias Lietuvos gyventoju trajektorijas ir istorijas – migrantus, kuriuos likimas nubloškė į pačius įvairiausius pasaulio kraštus nuo Tasmanijos iki Irano ir Urugvajaus. Tačiau mano tikslas yra priešingas Aleksandravičiaus užduočiai – užuot sutelkusi dėmesį į chimeriškos lietuviybės išlaikymą, siūlau pažvelgti plačiau, pamėginant suprasti, kaip Lietuvos gyventoju judėjimą nulėmė besikuriant globali ekonoma ir kaip jis savo ruožtu prisišedė prie vieno svarbiausių pasaulinio pokyčio – globalios klimato kaitos.

Egidijus Aleksandravičius romantizuja globalią lietuvių migracijos istoriją kaip pastangas išgyventi bei išlaikyti patriotišką politinės Lietuvos dvasią, o lietuvių migracijos istorija gali būti perrašoma ir kaip globalių techninių sistemų atsiradimo istorija, stumianti žmoniją į sunkiai suvokiamos ir nepasiuodančios kontrolei rizikos zoną. Nuo XIX a. Lietuvos gyventojus užsienin varė įvairios priežastys: ir skurdas namuose, ir nederliaus metai Karaliaučiuje, ir politinės kovos Rusijos imperijos viduje, bet emigracijos srautus, kaip parodo Aleksandravičius, valdė anaiptol ne stochastinis Brauno judėjimas, o it magnetu pritraukė besivystančios naujos, globalios techninės sistemos: metalai ir anglies kasyklos bei jautienos pramonė.

Lietuvių migracijos istorija yra didžiųjų technologijų istorijos dalis ir ne visa šia istorija galime didžiuotis: skaitant „Karklo diegą“ mane pribloškė tai, kad daugelio Pietų ir Šiaurės Amerikos lietuvių bendruomenių šaknys glūdi skerdyklose. Tai toli gražu ne atsitiktinumas ir ne vien tik žemo atkeliausiu lietuvių darbininkų socialinio statuso išraiška: kaip rašo Aleksandravičius, vos trečdalis pirmujų masinių lietuvių migrantų JAV gebėjo rašyti. Nuo XIX a. pabaigos atsirado naujo tipo gigantiškos pramoninės skerdyklos, žymintos kokybiškai nauja pasaulio vystymosi stadija, pasaulio, kurio procesus ima reikšmingai performati žmogiška veikla.

Jautienos pramonė buvo vienas veiksnių, sukėlusiu ir biologinę, ir geologinę transformaciją, žymaus mokslininko, Nobelio premijos laureato Paula Crutzeno įvardintą „antropoceną“. Šiuo terminu keliamas hipotezė, kad žmonija tapo planetos

geologinę struktūrą keičiančią jėgą. Šiame procese, spartėjančiame nuo XIX a., svarbū vaidmenį vaidino ir lietuviai – tačiau tai toli gražu nebuvo romantiškas vaidmuo.

Išties galima teigti, kad lietuvių migracijos istorija turi aitru tragedijos prieskonį, tačiau Aleksandravičius pasitelktas pavyzdys „Amerika partyje“, iliustruojantis žlugusią gero gyvenimo svetimoje šalyje iliuziją, yra tik viena iš lokalų tragedijų. Lietuvų migracija yra ir globalios tragedijos dalis, atskleidžianti be galio sudėtingas žmonijos savireguliuavimo pasekmes. Bet kodėl mums tai turėtų rūpėti? Juk istoriškai Lietuva geriausiai atveju tebuvo technologinių išradimų pritaikymo zona ir nėra daug technologijų, kuriomis remtasi lietuviškos tautinės tapatybės konstravimas. Kaip savo

ir tamsiems, nevienareikšmiškiems istorijos aspektams, o Lietuvos istorija, mano siūlymu, turėtų atsiversti ir globaliai technikos, biologijos ir geologijos istorijai. Susidūrimas su šia gamtine istorija nėra pasivaikščiojimas idiliškame peizaže, greičiau akistata su grėsmingais, nesuvokiamais procesais. Kitaip tariant, tai ne Žemaitės ir Juozo Tumo-Vaižganto gamtos aprašymai ar Kazio Simonio tapyba, o greičiau Ričardo Gavelio pasaulis, kur vietoj KGB kanukų veikia techninių sistemų ekspertai.

Būtent ši argumentą ir noriu iliustruoti lietuvių migrantų, dirbusių skerdyklose, pavyzdžiu. Britų istorikas Chrisas Otteris parodė, kaip XIX a. kylantis mėsos vartojimas buvo susijęs su naujomis technologijomis – greitaeigiai Atlanto laineriais ir šaldymo įrangos. Be to,

tė amerikičieji, tačiau jie pasipirkino ne elgesiu su darbininkais ir gyvūnais, o nehigieniškomis mėsos laikymo sąlygomis.

O migravo juk ne vien žmonės, bet ir galvijai: angliskos veislės, kaip herefordai ir angusai, buvo perkelti į Amerikos žemyną. Mėsos pramonė, rašo Otteris, sukūrė naujas galvijų veisles pašalindama bet kokį silpnėsnį, standartų neatitinkantį prieaugli. Pakieisti pašarai pagreitino karvių brendimą ir jos galėjo būti skerdžiamos vos sulaukusios dvejų metų, taip mėsos gamybos ciklas smarkiai sutrumpėjo. Nedidelės pašiūrės negalėjo užtikrinti nei spartaus gyvūnų žudymo tempo, nei higieniškų sąlygų laikytis didžiulių skerdių kiekui, be to, jog žeidė besivystantį modernų, ci vilizuotą jaunrumą.

Tačiau būtent Prancūzijoje skerdyklos pirmą kartą buvo iškeltos iš miesto centro į priemiesčius; tai įvyko jau Napoleono laikais, o XIX a. Londone, Smitfildo turguje, kaip rašo Patrickas Joyce'as, vis dar liejosi kraujas. Tik nedaugelis mėsininkų turėjo rūsių gyvūnams laikytis ir skersti, todėl žudymo garsai ir kvapai skrido po visą Londoną. O ir tu pačių rūsių durys, anot Joyce'o, dažnai nebuvò uždarytos, ir šaltiniai aprašo, kaip mažamečiai vaikai netyciai tapdavo žiaurių scenų liudinininkais. Naujo tipo – mechanizuotos, higieniškesnės – skerdyklos buvo išrastos Prancūzijoje 1818 metais. O po keturiadesimties metų tas pats baronas Haussmannas, kuris suprojektavo Paryžiaus bulvarus, sukūrė visiškai naujo tipo skerdyklą Villette (La Villette): gyvūnų žudymo patalpos buvo atskirtos nuo mėsos prekybos salės kanalu ir susietos su geležinkelio tinklu, tad skersti varomi gyvūnai nebesudarydavo spūčių Paryžiaus gatvėse. Kaip rašo Dorothee Brantz, 1900 m. Villette buvo paskersta apie du milijonai galvijų (daugiau kaip penki tūkstančiai per dieną). Mirties ištremimas iš miesto centro buvo gilesnio civilizuojančio proceso dalis: skerdyklos dvokė, o XIX a., anot garsaus istoriko Alaino Corbino, įsitvirtino supratimas, kad blogas kvapas ir socialinė degradacija eina išvien.

Hausmaniško tipo modernios skerdyklos greitai paplitė po visą pasaulį, dažniausiai lokalizuotas priemiesčiuose arba uostuose, iš kurų mėsos produktai galėjo būti transportuojami į užsienį. Augant skerdyklų mastui, pasikeitė ir diskursas: pavyzdžiu, galvijai pervađinti biomasės koncentracijos sistemomis, o jų žudymo vietas vadinamos nebe skerdyklomis, bet pakavimo fabrikais. Savo knygoje Aleksandravičius neslepija susižavėjimo šia nauja technologija; naujosios skerdyklos

darė ispūdį ir savo amžininkams: per 1893 m. Čikagos pasaulinę parodą daugiausia lankytojų sulaukė naujosios miesto skerdyklos, modernios Berlyno skerdyklos netgi spausdino gidus. XX a. pradžioje Čikagos skerdyklose kasmet gaudavo galą trilyka milijonų galvijų. Galvijai nustojø būti tiesiog gyvūnais, o tapo didelės, transatlantinės techninės sistemos komponentu, kuris buvo transformuojamas iš vienos būklės (gyvūno) į kitą (didkepsnį).

Ši sistema igavo globalų mastą dėl šaldymo įrangos, vadinamosios „šaldymo grandinės“. Jau 1860 m. amerikietiška mėsa buvo siunčiama tiesiai į Smitfildo turgų, o nuo 1900 m. tapo įmanoma transportuoti ne tik giliai užšaldytą, bet ir minkštęs, atšaldytą mėsą. Šaldymo įrangai reikėjo mineralų ir chemijos pramonės, laivams, gabenantims Argentinos jautieną į Europą, – kuro. Būtent nuo tada, sako Otteris, mėsai dar labiau reikėjo iškasenu. Lietuviai, kaip rašo Aleksandravičius, dirbo Urugvajaus ir Argentinos skerdyklų šaldytuvuose, „nes vietiniai negalėjo prisitaikyti prie tokį šalčių“. Racionalios mirties modernizavimo sistemos nepanaikino skurdo, kaip liudija emigrantų prisiminimai: „Miestelis išaugo dėka išskiriasioms prie La Platos upės žiočių didelioms gyvulių skerdimo, šaldymo ir konservavimo įmonėms. Vieta gyventi labai netinkama. Drėgna, upės sunėstas dumblas; patinus kiek upėmis, užliejamų daržai ir gatvės. Čia lietuvių yra arti 3,200 žmonių. Beveik visi jie dirba skerdyklose prie sunkiausių darbų. Gyvena iš banguotos skardos sukaltose 2–3 kambarėlių nameliuose. Vasaros metu tokiuose nameliuose tvankumas labai didelis. Kanalizacijos nėra. Visi nešvarumai plūduriuoja „gatių“ (negrištų) grioviuose, pilnuose varlių“ (Aleksandravičius, 2013, 331–332).

Didžiosios techninės sistemos, veikiančios kaip traukos veiksnys, atlieka savo darbą: to kaina – psichologinė skerdyklose dirbančių žmonių būsena, bet šias sistemas leidžia sukurti skurdo ir vargo zonas, kurios, kaip rodo Aleksandravičius studija, gali būti už tūkstančių kilometrų nuo Urugvajaus, kai Karaliaučiaus žemėje nederliaus metai. Paryžiaus skerdikai sugebėjo išlaikyti išgūdžius ir net kažkaip didžiuotis savo amatu, o Čikagos skerdyklos suskaidė skerdimą išprastas, nekomplikuotas funkcijas, kurias galėjo atlikti neapmokyti, laikini darbininkai. Kaip žinome iš istorijos, daugelis šių neapmokyty, lengvai pakeiciamų skerdikų ir buvo

Senoji Klaipėdos skerdykla

knygoje „Švytinti Prancūzija“ parodė Gabrielle Hecht, Prancūzijos politinė tapatybė buvo labai susieta su atomine energetika, o prancūzų mokslininkų atradimai paskatinė naują socialinių ir humanitarinių tyrimų taikymą mokslo ir technologijų studijoms. Savo ruožtu didelių techninių sistemų naratyvas vis dar nėra integruotas nei į Lietuvos istoriją, nei į socialinių mokslų tyrimus.

Ar socialinės mokslo ir technologijų studijos tikrai yra prabanga Lietuvai? Mano manymu, visai ne. Pavyzdžiu, nesenos kontroversijos dėl Visagino atominės elektrinės ir skalūnų rodo diskurso, gebančio užpildyti specialistų ir visuomenės žinojimą skiriant tarpa, trūkumą. Socialinės mokslo ir technologijų studijos iš tiesų yra itin svarbios naujam, tiks besiformuojančiam politinėn mentalitetui.

Nors etniškumas vis dar yra svarbi, politiškai mobilizujanti kategorija ir Lietuvoje, ir Europoje, ir visame pasaulyje, atsiranda naujos kategorijos, jungiančios grupinius interesus politinėje veiklai. Tai kategorijos, susijusios su globaliaisiai gamtiniai iššūkiai. Lietuvos tautinės istorijos rašymas atsiveria Holokausto problematikai

remdamasis biologine istorija Otteris pabrėžia, kad augantis mėsos vartojimas ne tikai koreliuavo su didžiančiu vakariečių ūgiu ir ilgėjantį gyvenimo trukme, bet ir sukėlė naujų – širdies, kraujotakos, diabeto, alerginių – ligų, apsunkinančių ši naują, ilgesnį gyvenimą. Jautienos pramonė pakeitė gyvūnus, žmones ir atmosferos procesus.

XX a. pradžios Lietuvą anapus Atlanto kylanti jautienos pramonė tikrai yra prabanga Lietuvai? Mano manymu, visai ne. Pavyzdžiu, nesenos kontroversijos dėl Visagino atominės elektrinės ir skalūnų rodo diskurso, gebančio užpildyti specialistų ir visuomenės žinojimą skiriant tarpa, trūkumą. Socialinės mokslo ir technologijų studijos iš tiesų yra itin svarbios naujam, tiks besiformuojančiam politinėn mentalitetui.

Aleksandravičius studija detalizuoją lietuvių kasdienybę skerdyklose: dvokiančius kraują telkinus Čikagos mėsos perdibimo rajone Pekingtaune (Packingtown), greta kurio, „gaubiamai vergiško nuovargio ir didžiulės skerdyklų smarvės“, apsigyveno lietuvių imigrantai, „vergiškos darbo ir išnaudojimo aukos“. Šios kraupios sąlygos, aprašytos Uptono Sinclairo romane „Džiunglės“ (1906), sukrė-

NUKELTA | 5 PSL.

Kur keičiamasi muzikos idėjomis

Sugrįžus iš WOMEX mugės Ispanijoje

Algirdas Klovė

„Viskas, ką darome, darome dėl taikos“, – tokiai žodžiai WOMEX apdovanojimų ceremonijoje savo kalbą baigė profesinio meistriskumo kategorijoje apdovanotas dabantinis Žaliojo Kyšulio Respublikos kultūros ministras Mario Lucio Sousa. Šis puikus muzikantas ir kultūros veikėjas gavo apdovanojimą už nuopelnus populiarinant savo šalies tradicinę muziką, pagalbą vienėms grupėms ir legendinei Cesariai Evorai pasiekti populiarumo aukštumą pasaulyje. Šie jo žodžiai iš esmės nušviečia visą *world music* žanro esmę. Juk tai yra įvairių tautų muzikinės kultūros populiarinimas greta viena kitos, taikos ir žmonių grovės išsaugojimo labui.

Šiemet spalio 22–26 d. Santjago de Komposteloje, Ispanijoje, vyko jau dviečimtoji tarptautinė muzikos mugė WOMEX – svarbiausias pasaulyje liaudiškos ir pasaulio muzikos (*world music*) profesionalų forumas, sudarantis puikias sąlygas pristatyti autentišką ir modernų savo šalies folklorą, užmegztį naudingus kontaktus jo skliaidai.

World music yra dar jaunas, sunkiai apibrėžiamas muzikos žanras, randantis pasaulyje vis daugiau šalininkų, kurie ne visuomet sutaria, koks jis vis dėlto yra. Vieni, kuriems labiau patinka archaiškesnė, tradičkesnė pasailio tautų muzika, šiuo vardu vadina būtent tai. Kiti labiau pritaria idėjai, kad *world music* gimus XX a. 8–9-ojo dešimtmečių sandūroje, JAV ir Vakarų Europoje, kur pradėjo rastis dar viena folkloro medžiagos ar jos elementų panaudojimo kryptis, iš pradžių pasireiškusi kaip afrikiečių folkloro junginys su roko muzika. Tai įvyko dėl dviejų priežasčių – muzikinės ir politinės. Viena vertus, labiau išpru-

Ilka Heinonen

susiems ir kūrybingesniems roko muzikantams nusibodo primityvo, ka ir kvaratinė šios muzikos forma ir jie panoro praplėsti Jos ribas naujomis spalvomis, dermėmis, imпровizacijomis, spalvotuji pasailio gyventojų folkloru. Tai darydami roko muzikantai ne tik siekė dar labiau išpopuliarėti, bet ir solidarizavosi su kovotojais už politines teises.

Vėliau imta domėtis ne tik Afrikos, bet ir Azijos, Lotynų Amerikos, Australijos aborigenų, Naujosios Zelandijos maorių bei kitomis kultūromis. Jos jungiamos jau ne vien su roku, bet ir su džiazu, *disko*, *techno* ir kita muzika. Tai vis dar pavadinama *world music*, nors daugelis muzikantų šio apibūdinimo vengia. Matyt, tuo ir ypatingas šis žanras, kad jungia daugybę krypčių, tarp kurių gali atsirasti ir įvairiausios Afrikos, Amerikos, Europos ar Azijos tautų tradicinės autentiškos muzikos formas, įvairūs jų junginiai su šių dienų pramogine bei akademine muzika, taip pat regis, prancūzų šansonos, argentiniečių tango ir *chamame*, portugalų fado, Žaliojo Kyšulio *morna*, kartais bliuzas, etnodžiazas, *afrobeat*'as ir daugelis kitų.

ATKELTA IŠ 4 PSL.

lietuvių migrantai greta airių, lenkų ir afroamerikiečių. Čikaga krovėsi kapitalą iš mėsos verslo, o imigrantai skerdikai, kaip vaizdžiai parodo Aleksandravičius, nepralobo ir vargo etniniuose getuose šių kraupių mėsos pakavimo centrų prieigose.

Iš tiesų siūlyčiau šias dideles techninės sistemos vadinti ne technikos ir progreso stebulkais, o skurdo technologijomis: *j'raison d'être* yra ne vien troškimas gauti didžepnį ir mėsainių, bet ir globaliai išsklidytas skurdas. Jos reprodukuoja skurdą savo tiesioginėje aplinkoje ir teršdamos aplinką prisideda prie ateities skurdo kūrimo. Tai, kad galime susieti Lietuvos istoriją su tuo metu transatlantinės, o šiandien ir globalios mėsos pramonės istorija, turėtų mus paskatinti rašyti naujo tipo istorijas ir formuoti naujo tipo politiką.

Pabaigai norėčiau pacituoti Dorothee Brantz mintį, kad XIX a. masinės skerdyklos tiesiog ištrina-

WOMEX mugė nuo 1994 m. renoma vis kitame Europos mieste. Santjago de Kompostela yra miestas Galisijos regione, Ispanijoje, dar vadinamas Galisijos sostine. Miestas garsėja ne tik iškiliu krikščionišku palikimu, bet ir yra neabejingo menui. Čia stovi garsioji Santjago de Kompostelos katedra, ties kuria baigiasi šv. Jokūbo piligrimų kelias, dar žinomas kaip „Camiño de Santiago“, ir kuri yra trečioji pagal svarbą piligrimų lankymo vieta po Jezuzalės ir Vatikano šventoviu.

Kas vyksta šioje ypatingoje WOMEX mugėje? Na, pirmiausiai tai didžiulė susijimų erdvė, kurioje stovi šimtai įvairių pasailio šalių leidybinių firmų, muzikos verslo kompanijų, festivalių organizacijų, pačių muzikantų ir grupių stendų, prie kurių keičiamasi muzikos įrašai, informacija, kuriami ir reklamuojami darbai darbeliai, daromi įvairūs projektai, sandėriai koncertams, vyksta pokalbiai, diskusijos. Šiemet mugėje antrą kartą buvo organizuojamas nacionalinis Lietuvos muzikos stendas, kuriamo dalyvavo šios srities muzikos kūrėjai, atlikėjai, leidėjai, tarp jų – įrašų leidyklos „Semplice“ vadovė Rūta Skudienė, baltiškos muzikos įrašų leidyklos „Dangus“ ir festivalio „Ménego Juodaragis“ vadovas Ugnius Liogė, multiinstrumentininkas, koncertų agentūros ir įrašų leidyklos „Saulės muzika“ vadovas Saulius Petreikis, Lietuvos džiazo federacijos vadovė Solveiga Rusytė, Muzikos informacijos ir leidybos centro darbuotoja Rimantė Sodeikienė, be kurios mūsų šalies standas, matyt, nebūtų suorganizuotas, muzikai ir vadybininkai – Indrė Jurgelevičiūtė, Robertas Kancius, dainininkė Šorena ir aš, Algirdas Klovė, atstovavęs savo folkloro ansambliu „Vydraga“ bei instrumentinės folkloro muzikos festivaliu „Griežnė“. Specialiai mugėje buvo išleistas CD rinkinys „Note Lithuania – Folk / World“, kuriamo priemonė gausi šiandieninė Lietuvos muzikos įvairovė – nuo autentiškos liaudies muzikos tradicijos iki modernių jos variacijų, junginių su kitomis pasailio etninės muzikos tradicijomis. Lietuvos nacionalinį stendą mugėje WOMEX organizavo Muzikos informacijos ir leidybos centras su Lietuvos kultūros tarybos parama.

Ši mugės dalis, stendai drauge su dieniniais akustinės, daugiausiai tradicinės muzikos koncertais, paskaitomis, filmų peržiūromis, vyko Santjago de Kompostelos kultūros centre ant Gajos kalno.

WOMEX atidarymo koncertas paprastai skiriamas šventės šeimininkų muzikai, taigi šiemet Jame karaliavo Galisijos muzikantai. Išgirdome visą didžiulę šio regiono muzikos panoramą nuo galisiųjietiško dūdmaislio iki flamenco – džiazo, portugališkų dainų, šiuolaikiškai perdirbtų folkloro ir kitų įdomių dalykų.

Po dienos renginių dalies iš kul-

Mario Lucio Sousa ir Marisa

stovaujantių Estijos, kurios garbę gynė labai jauna, talentinga smuikininkė ir liaudies dainininkė Maaria Nuut. Jos grojimas ir dainavimas akivaizdžiai paveiktas garsiosios čekės Ivos Bittovos, tačiau pati estų muzika smarkiai skiriasi nuo čekiškos, todėl kopijavimui Maarijai sunku būtų apkaltinti.

Vakariniuose koncertuose buvo tikrai daug labai gerų kolektyvų, grojančių įdomią, uždegancią muziką. Negalėčiau nepaminėti smui-

Lietuvos muzikos stendas

tėje šalia senos bažnyčios, stovi didžiulė koncertinė palapinė su dvem scenomis, siuntėja šimtai žmonių ir nicko blogo nevyksta. Gal čia kultūros klausimas? Šiek tiek mažiau triukšmingiemis, kameriniams koncertams buvo skirtos gražios teatrų scenos su gera akustika. Vienoje jų vyko ir WOMEX uždarymas su apdovanojimais, kitų metų renginio Vengrijoje pristatymu ir, žinoma, šių metų atlikėjų premijos laureatės, fado dainininkės iš Portugalijos Marizos koncertu.

Iš dieninių mugės koncertų galėjau išskirti tradicinę Malaižijos kaimo muziką grojantį trio „Madeeh“, kurių pagrindinis instrumentas yra *Pratuokng* (bambojinis korpusas, ant kurio užtemptos stygos ir grojama medinėmis lazdelėmis). Kitas mano dėmesio sulaukęs kolektyvas – Ilkkos Heinoneno trio iš Suomijos, kurio pagrindinis instrumentas yra *jouhikko*, primenantis lyra, skamba kaip smuikas. Ilkka groja tradicinę Suomijos muziką ir ja grįstas savo etnodžiazines kompozicijas. Puikus muzikantas! Negaliu nepaminėti pirmą kartą WOMEX scenoje at-

Istorinės užuominos

Paroda „Keramika + Spauda (spausdintas vaizdas keramikoje)“

Rita Mikucionytė

Šikart suveikė žodžio galios dėsnis – intriguojantis parodos „Titanike“ pavadinimas ir jos kuratorės Dailios Laučkaitės-Jakimavičienės pavardė sužadino empirinį norą atrasti grafinių ir fotografių vaizdų variacijas šių dienų keramikoje. Ekspozicija paskatino ieškoti sugretinimų tarp tikrovės padiktuotų sumanymų ir jų igyvendinimo patirties.

Pirmausia nustebino išpūdis, kaip tokiuose palyginti mažuose kūriuose itaigai atkuriame didingi istorinės atminties reliktai. Ne vienas eksponatas atgaivino lemtingus praetities įvykius ir reikšmingus dailės istorijos etapus.

Parodos garsenybė britas Paulas Scottas, vienas pirmųjų individualizuotų pramoninė XVIII a. viduryje Anglijoje, Stafordšyro manufaktūrose, taikytą keramikos dekoravimą, šikart demonstruoja XX a. 7-ajame dešimtmetyje sukurtą lėkštę. Autorius ją puošia Kambrijos kobalto mėlyna sukurtų dekolų (taip vadinami pramoniniai arba paties menininko sukurti „paveikslėliai“, kurie tarsi lip-

dukai tvirtinami ant keramino paviršiaus) koliažu iš rytičiškos dvasios topografinių fragmentų. Ypač stebina kryptingas menininko dėmesysseniems autentiškiems indams, kuriuos jis dekoruoja taikliai imituotu istoriniu piešiniu, taip visiškai susukdamas žiurovui galvą. Tenka ilgai pastudijuoti skirtinį laikotarpį detales ir užuominas, ieškant vaizdelyje paslēptų prieštarų.

Taip nejučia įsitrauki į spėlinių ir atradimų žaidimą, prisimindamas menininko inspiracijos šaltinių originalus ir nagrinėdamas jų imitacijas. Šiuo požiūriu itin charakteringa Dailios Laučkaitės-Jakimavičienės devynių lėkščių kompozicija iš serijos „Kolekcija. Noctuidae“. Kokias renesanso paveikslų nuotrupas slėpia naktinis drugys? Kita vertus, šiam daugiaplaniam cikle matyt menininkės sukurtų skaitmeninių vaizdų klojiniai, kurie leidzia kalbėti apie naujas siužetines galimybes dabanties keramikoje.

Praeities reminiscencijų kontekste man pasirodė iki šiol aktualūs ir vieni iš pirmųjų profesionalioje mūsų keramikoje panaudoti fotografinių atvaizdų intarpai Rūtos Ši-

palytės ir Sauliaus Paukščio, taip pat Agnės Gecevičienės, Ryto Jakimavičiaus keraminėse kompozicijose. Šie kūrinių nestokoja prigimtinės „antkapinės“ rimties, kuri meniškai įkalina ir asmens, ir tautos prieiti. Ne taip drastiškai tapatumo nostalgiją perteikia Jurgita Jasinskaitė ir Rasa Justaitė-Gecevičienė, kai skaitmeniniai vaizdais atkuria kaičiokšnos kultūros atributus.

Polinkis kurti egzistencinių išgyvenimų ir socialinės kritikos prisodintus, instaliacinio pobūdžio keramikos darbus ar objektus itin ryškus jaunuju keramikų – Mingailės Mikelėnaitės, Godos Daugirdaitės, Justinos Kildišytės, Monikos Ragelskytės, Indrės Aleksiejūnienės, Jano Dmochovskio, esto Sandero Raudseppo ir kt. – kūriniuose, kuriuose jungiami įvairūs spausdinti vaizdo kūrimo būdai. Tai liudija apie šiuolaikinę keramikoje vis didėjančią skaitmeninių technologijų įtaką ir juo teikiama kūrybos laisvę, kurios dažnai siekia jauni menininkai.

Vargu ar tokios apimties parodą pas mus buvo galima surengti ankščiau, nes skaitmeninės technologi-

A. NARŪŠYTĖS NUOTR.

Rytas Jakimavičius, iš „Primiminimų-Prisiminimų“ serijos, fragmentas. 2006 m.

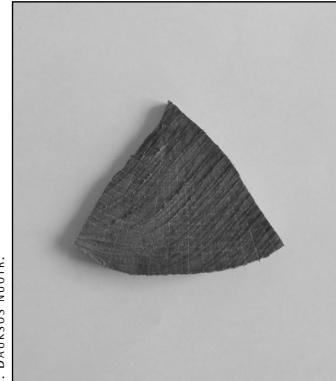
jos perkeliant spausdintą vaizdą ant keramikos Lietuvoje pradėtos naujoti tik XXI a. pradžioje ir smarkiai išpopuliarėjo vos prieš keletą metų, kai toks kursas pradėtas dėstyti VDA keramikos katedroje.

Labai džiaugiausi parodoje pamėsiai ne vieną keraminį daiktą – lėkštę, dubenį, puodelį... juk vien išgirdė žodžių junginį „keramikos paroda“ stereotipiškai išsivaizduojame indus. Tačiau išgyvenau nelauktą apvertimo efektą – išprasti buities daiktai gerokai pranoko kasdienes savo funkcijas tapdami daugiakalbiais masinės vartojimo kultūros atributais. Turiu omeny šmaikščiais simboliais dekoruotas amerikiečių Rimo VisGirdos ir Billie Theide lėkštės, netikėto dizaino japono Makoto Komatsu puodelius, ironišką Ryto Jakimavičiaus „mozartianą“, o ypač socialiai angažuotą ir sa-

votisku meniniu tyrimu tapusį VDA keramikos katedros studentų projektą akademijos valgyklai.

Vieną iš didžiausių šios parodos sėkmų, manau, yra jos integralumas, kai greta eksponuojami studentų ir jų dėstytojų darbai, lietuvių ir užsieniečių kūrinių. Neatsitiktinai ypač didelio žiurovų dėmesio sulaukė šių metų vasarą Nidos meno kolonijoje sukurti darbai, ypač 42 dekoratyvių lėkščių „monolitas“. Šios kūrybinės dirbtuvėse, skirtose skaitmeniniam vaizdui keramikoje, dalyvavo dėstytojai ir studentai iš Estijos, Latvijos, Turkijos. Taip tarsi pradedamos naikinti autorystés sureikšminimo ribos ir grįztama prie galimai išaukština amato dalykus kaip prieplaidą tikrajam menui rastis.

Paroda vyksta iki lapkričio 15 d.

Tomas Daukša, žuolo skeveldra iš parodos „3“. 2014 m.

– Kažką sek... – paslaptingai atsako Tomas.

– O ką?

– To aš ir pats save klausiu. Aš klausiu save: ką sekū?

– O kaip manai, ka tu sau atsakysi?

– Tekės palaukti, kol pagausiu, – atsakė Mikė Pūkuotukas, oi, atsi-
prašau, Tomas. – Nagi, pažiūrėk, –
jis parodė sniegą priešais save. – Ką
matai?

– Pėdos. Letenų pėdsakai. Oi,
Pūkuotuk! Ar nemanai, kad čia
ėjo... é... é... Žebenkštis?

– Gali būti. Lyg ji, lyg ne ji. Pė-
sakų nesupaisysi.

Tomas Daukša ir A. A. Milne'as, vienas vaizdais, kitas žodžiais, vienas suaugusiems (nors ar meno žmonės tikrai suaugę?), kitas vaikams kalba apie tą patį – išproti sekant savo pačių išsigalvojimų pėdsakais patikėti visa banda pabaigus. Sniego žmonių. Ateivū. Pedofilių. Pavadinimas nešvarbus. Jis visada laikinas, matomas tik tol, kol jis nuplaus nauja žiniasklaidos sukelta banga.

Bet Tomui rūpi ne vien žiniasklaidos strategijos. Jam rūpi abstraktesni dalykai, kurie iš pažiūros yra tokie pat tvirti kaip tas žuolinis trikampis. Juk ši epizodą iš Mikės Pūkuotuko istorijų prisiminiau tik todėl, kad prieš dyliką metų filosofė Marija Oniščik jį pasitelkusi paaškinimo Jacques'ą Derrida. Gyvenant tekstuose, t.y. gyvenant tuo, kad nuolat ką nors aiškiniesi, svarbiu sia ne išsiaiškinti, kas paliko pėdsakų, bet jais sekti, o „nuolat atidėliojama šios kelionės prasmė buvo

tikru tikriausias neapsprėstumas“ (Marija Oniščik. Ankstyvojo J. Derrida ženkle samprata: pastangos išsvaduoti iš logocentrizmo. In *Rytai – Vakarai: Kultūrų sąveika*, Vilnius: „Lodus“, 2002, p. 341). Ne logiškas ir vienintelis atsakymas, o pati patirtis čia svarbiausia. Kaip Tomui – nuolatinė pseudomokslių procedūrų, kurias kasdien atlieka mūsų protas tikėdamas savo paties protingumu, narstymo ir kvestionavimo patirtis.

Čia prieinu atsakymą, kodėl ši patirties sistema įvardyta kaip t. Kad neapsprėstumas išliktu, paliekantys pėdsakus kriptidai turi būti visada kažkur kitur, jau praęję – praeityje, o atsakymai turi būti nuolat atidėliojami – visada likti ateityje. Kitaip tariant, aiškintojas (menininkas), norėdamas mus išlaikyti dabartyje, turi sąmoningai vėluoti ir delsti – vienai kaip detektyvų rašytojas.

Šitaip, žinoma, pirminė paslaptis liko neišaiškinta: kas susuko tuos lizdus? Benamis? Pabėgęs kalinis? Už anarchiją kovojantis partizanas? O gal – kitas menininkas, pavyzdžiui, Jiržis Kovanda (žr. Monika Krikštopaitytė, „Atidumą kurstantis menas“, 7md, Nr. 2, 2013 01 11)?

Paroda vyksta iki lapkričio 15 d.

Kodėl t?

Tomo Daukšos paroda „3“ galerijoje „Malonioji 6“

Agnė Narušytė

Į jauno menininko Tomo Daukšos parodą „3“ reikia eiti tamšiuoju paros metu. Tuomet ten rodomas „video, kuriame galėjo būti nufilmuotas sniego žmogus“ taps įėjimo tėsiniu, kaip atsitikro ir man praėjusi šeštadienį. Perėjus senajį Žvėryno tilta – tyla, aš – vienintelė gvybės apraiska, posūkis į Malonių gatvę – į dar gūdesnę tamsą. Joje šviečiantys galerijos-namelio langai atrodė itin jaukiai, ypač kai užėjusius pasitinka besišypantys menininkas.

Pirmame kambarje – tik schema, kurioje nubraižyti trys apskritimai, pažymėti raidėmis x, y, z, ir sujungti su ketvirtuoju, pažymėtu t. Fizikoje taip žymimas laikas, visos kitos raidės gali tapti bet kuo. Apie laiką Tomas gal ir negalvojo, bet galvojau aš – kaip paaškės papabigoje, ne veltui.

Antrame kambarje tenka užsibūti – ten daug nuotraukų, yra muziejinių standų su eksponatais, jų išsamūs aprašmai ir minėtasis videodarbas. Pradėjės skaityti, žiūrovas nejučia tampa detektyvu. Pirmausia sužinau, kad rasti lizdai būna sudėtingesnės ir paprastesnės konstrukcijos. Yra jų radimo vietų žemėlapis ir nuotraukos – visai kaip sprendžiant byla kinematografinėse policijos nuovadose. Viename tų lizdų Tomas guli pats, pademonstruodamas mastelį, o kartu savo kūnų tikrindamas jų funkcijos aiškinimo versiją. Paskui moksliskai, su lotyniškais pavadinimais ir tiksliais visų dalių apibūdi-

nimais, aprašomi gailiai, iš kurių padaryti lizdai. Stende pateikių jų pavyzdžiai, tik gaila, kad per stiklą negaliai užuostoti žadėto „svaiginančią dvokiančio kvapo“. Šalia – ir kiti daiktiniai įrodymai: parafinas su dantų žymėmis, pėdsako nuotrauka, kaulukas, plaukai, trikampė ažuolo išpjova (aišku, yra ir ažuolo aprašymas, suskaiciuotos jo rievės, o artefaktas tiksliai išmatuotas). Ir pagaliau, pačiamė sarašo gale, – trumpas pasakojimas apie sniego žmogų, kurio portretai, nupiešti pagal liudininkų parodymus, taip pat kabo ant sienos. Taigi visi minėti ir neminėti daiktiniai įrodymai, matyt, buvo renkami siekiant patvirtinti jo egzistenciją. Klausimo primygintinumą liudija ir nufilmuotas kladžiojimas po naktinį mišką: priešais akis išnyra staiga apšviesčia medžių kamienai, šakos čaižo kamerą ir vaikščiotojo kūnų, treška mindomos šakelės, nėra išėjimo, nėra krypties. Tai veikia magiškai – žiūri į tą blaškymą ir lauki: bene pasirodys kažkas, koks nors menininko triukas, vaizduotėje paliksiant sniego žmogaus pėdsaką? Bet nickas nepasirodo – tamšus miškas užkrečia klastrofobija ir Malonių gatvę, kuria ką tik atėjau.

Sniego žmogus ir negali pasirodyti. Nes paroda – ne apie jį. Tomui Daukšai rūpi sistemos ir jų poveikis viena kitai. Žaidžiant šį detektyvą, susiduria du pasakojimai kaip uždaros sistemos. Pirmasis skleidžiasi kaip ženklaus kalbanti tikrovė, kurią galima pamatyti, pačiupinėti,

nugulėti, užuosti, išgirsti. Antrasis yra tipiškas pasakojimas apie kriptidą, hipotetinį padarą, kurio su pažystama tikrove nesuderinamas buvimas žadina vaizduotę. Geras detektyvas nesakyti, kas susisuko lizdą, kol vienos tikrovės detalės nesugulėti į logišką struktūrą. Bargas detektyvas griebtusi kriptido kaip greitos išeities, o tikrovės ženklaus pamosuotų kaip hipnotizuotojas. Tomo Daukšos parodą galima vertinti kaip testą, padendant atskirti gerą detektyvą nuo blogo: kuris iš jų esu tu? Jei manai, kad gerasis, pasakyk, ką reiškia trikampė ažuolo išpjova? O jei šyptelėjai perskaite apie sniego žmogų, nesidžiauk „supratęs pokštą“. Nes tai – ne (tik) pokštą.

Plokščias žuolinis trikampis yra z – trečioji sistema, kuri, anot Tomo, maskuoja kitų dviejų sistemų kladingo jungimo spragas. Trikampė žuolo akis, kaip sakoma, spoko mums tiesiai į akis, bet jos mes nematome. Ją priskiriame natūraliai jos aplinkai – miškui, kuriam prikluso ir lizdai, ir šeriai, ir gailai, ir visa kita. Bet jis yra svetimkūnės abiejuose pasakojimuose. Geometrinė abstrakcija, kuri nieko nereiškia, sausa proto konstrukcija, neturinti pagrindo tikrovėje. Bereikalinga pastanga, besimėtant tarp kitų radinių, trukdanti faktus ir aiškinimus suvesti į prasmingą visumą.

O kol Tomas rankoja šerius ir uostu gailius, pasigirsta balsas:

- Ei! Ką čia veiki?
- Medžioju, – atsako Tomas.
- Ką medžioji?

Plastikinės gulbės giesmės atvaizdai

Algirdo Šeškaus fotografijų ir vaikų dailės paroda

Prieš keliais savaites fotografas Algirdas Šeškus ir menotyrininkė, fotografė Malvina Jelinskaitė priplatė knygą „Plastikinių gulbių girgždėjime. Šeškus“ ir parodą tuo pačiu pavadinimu Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerijoje. Kniga sunkiai pavadinama albumu ar katalogu – tai vaizdų, tekstu ir cilių rinkinys, kuriam įvairiomis prie-monėmis tyrinėjamas fotografiniai atvaizdas. Daugiasluoksnį, informacija „pakrautą“ Šeškaus fotografijų turinį, kuriamas lyg nieko reikšmin-ga niekada ir nevyksta, vaizdais ir tekstais knygoje interpretuoja, iškonstruoja įvairūs Lietuvos fotografių tyrinėtojai, menininkai ir knygos sudarytoja Malvina. Ji įvaizdinėtyrīmą įtraukė ir meno mokylos mokiniai. Pastarųjų sukurto Šeškaus fotografijų interpretacijos tapo vienu idomiausių projekto elemen-tų. Vaikai piešiniuose fotografijas laisvai perdirbo, lyg pratęsė fotografo pradėtą pasakojimą. Visa tai su-kūrė idomų vaizdinį, papildytą ižvalgais, subjektyviais tekstais. Su Šeškumi ir Malvina kalbėjome apie parodą, knygos gimimą, vaikų kūrybą, meno prigimtį, kurią atskleidžia ne natūra ir jos elementai, pa-vydzdžiui, gulbę, o veikiai gulbės plastikinė kopija, o dar labiau – jog girgždėjimas ir giesmė.

Papasakokite, kaip atsirado knyga „Plastikinių gulbių girgždėjime. Šeškus“ ir paroda Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerijoje.

Algirdas Šeškus: Viskas prasidėjo pračiusiai metais Tulužoje, „Chateau d'eau“ galerijoje, kur vyko mano fotografių paroda. Šiai parodai buvo parašyti tekstai – kolegų menininkų, menotyrininkų, meno žmonių laisvo pobūdžio rašinai apie vieną pasirinktą fotografiją, kelis parašiai ir pats. Taip įvyko, jog lietuviški tekstai parodoje nebuvę panaudoti, prancūzams jie pasirodė nereikalingi. Vis dėlto parodoje nepanaudotus tekstus norėjosi kur nors publikuoti. Su Malvina pradėjome galvoti apie knygą. Knigas kartu leidžiame jau ne pirmą kartą. Malvina yra mano fotografių albūnum sudarytoja, aš dirbau su jos nauja fotografių knyga, taigi dar kartą ėmėmės projekto kartu.

Malvina Jelinskaitė: Kai nuspren-dėme išleisti šią knygą, kalbėjome, jog sukursiu vaizdo tyrimą vaizdu. Panagrinėsi, o kas gi šitose Šeškaus fotografių mane (mus) taip jaudina, kas yra tie nematomi jo fotografių dėmenys, i kuriuos pats Algirdas primygintai kvečia at-kreipti dėmesį? Žiūrint į jo fotografijas, svarbu suvokti, jog jos susideda ne tik iš matomų dalykų. Pavyzdžiui, jei nuotraukoje matome katytę, tai ne ji čia svarbiausia, ne ją menininkas nufotografavo, katytė fotogra-fui ne itin rūpi. Tuomet kyla klausimas: tai ką gi jis tuomet fotografovavo, jei ne katytę? Apie tai ir galvojau kurdama šią knygą.

Šalia tekstu ir fotografijų originalų dar matome Malvinos kūriinius, vaiku piešinius. Kaip atsirado šios dalys?

M. J.: Tiksliai pasakyti, kas po ko atsirado, sunku. Viskas vyko atsire-miant į Algirdo fotografijas, kurios pirmiausia buvo aprašytos. Jos su-darė tarsi knygos stuburą, o jau ta-da prasidėjo mano improvizacija, vaizdo tyrimas „be žodžiu“. Iš pimo žvilgsnio, mano darbas buvo mechaniskai skaidant konkretiūs fragmentus fotografijose vaizdu at-spindėti bendrą nuotaiką, jausmą, būseną, kuriamą įvairių vaizdų ir tekstu. Kurdamas dirbu spontaniškai, gal net vaikiškai, – darau, nes negaliu kitaip, o vėliau žiūriu, ar tai kam nors tinka, ar tai ką nors reiškia. Iš pradžių netgi nebuvu tikslaus sumanymo įtraukti vaikus, todėl gal kam nors gali pasirodyti keis-toka, jog knygoje yra nemažai nuogos kūno atvaizdų. Savo mokiniam Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokyloje pristačiau Šeškaus fotografiją, da-viau jiems įvairių kūrybių užduočių. Buvo įtraukti skirtingo amžiaus vai-kai, su vynresniaisiais talkino Loreta Zdanavičienė. Galiausiai beribis vaikų kūriinių spontanišumas, ypač mažųjų stiprus pasamoningumas ta-po mūsų vedliu per visą projektą. Taip pat kiekvieno knygos skyrelio pra-džioje iš tekstu atsirado trumpi hain-ku. Jie veikia kaip skyrelį pavadinimai. Taigi tai, ką matome knygoje, yra atsijota ir atrinkta iš gausybės ingre-dientų. Iš viso knygoje liko dvide-šimt penkios fotografijos, dviešimt penki meistro (šiuo atveju Šeškaus) užėjimai ir galimos jų variacijos. Vartant puslapius, skaitant tekstus, žiūrint į nuotraukas, vaikų piešinius, galima stebėti, kaip išskleidžia at-skrios temos, kaip perskaityti vaizdai, kokia jų nuotaika.

A. Š.: Labai svarbu, kad visi dė-menys knygoje yra lygiaverčiai, kad niekas nieko neilustruoja, niekur priverstinai neveda. Kai kurias mano fotografijas, man pačiam jau šiek tiek pabodusias, vaikų interpretacijos ne tik atgaivino, bet ir labai stip-riai išplėtė. Juk fotografiją darai ne dėl pačios fotografijos, darai ją dėl to, kad ji kažkaip labai daug gyvenimo sukonecentruoja į vieną vietą. Fotografija – lyg suspausta informacija. Knigės vaizdais ir tekstu ji vėl išskleidžiama, tuomet pasirodo, jog fotografija nėra pati svarbiausia, o vaiko darbas toks spontaniškas, gyvas... Todėl ir dabar, rengiant parodą, išdėmiai sekiau, kad atskiros daly-ys nekonkuruotų. Kad fotografijos neviršytų vaikų darbų ar mano fotografijos netaptų svarbesnės viena už kitą, kad abu šie dalykai kurtų tai, dėl ko darome meną.

Tai, ką sakote, labai jaučiamas knygoje.

A. Š.: Mes tam skyrėme daug dė-mesio. Kai menotyrininkė Margarita Matulytė pervertė šitą knygą, pasakė: „Kaip smagu matyti nediskriminuojamus vaikus.“ Man patiko šie jos žodžiai, nes vaikų menas iš-tiesyra diskriminuojamas, nustumia-

Algirdas Šeškus, „Meilės lyrika. 113 76 9“. 1976 m.

mas į šalį, galiausiai visai nubraukia-mas. Kultūra vaikų meno nepriima, nebent kaip pasaulio pažinimą, ap-siūpinėjimą, be to, dar ir nesamo-ningą. Mūsų knygos pradžioje jau-nieji menininkai gražiai išrašyti, vardais ir pavardėmis, tai padaryta ne dėl jų pačių ar jų tėvelių, o kultūrai. Galbūt knyga galėtų tapti stipriu im-pulsu atsigrežti į vaikų kūrybą.

Kai kurie deriniai knygoje ir paro-doje iš tiesų džiugina savo netikē-tomis transformacijomis ir vaizdi-niais posūkiais. Kokie atradimai Jus aplankė pamačius vaikų fotografijų interpretacijas?

A. Š.: Mane nuoširdžiai žavimai piešinių knygoje. Štai vienas pie-šinys, kuriamas taip puikiai sukompo-nuotas gulbės, taip puikiai išrestos jų linijos, atrodo, būtų garbė bet ku-riam genialiam pasaulio dailininkui. Buvalu nustėrės, kai Malvina ši pieši-nij parodė pirmą kartą, ir didžiuoju-si, kad mano fotografija galėjo išskelti tokį mostą pieštuku ar anglimi.

Koks buvo vaikų santykis su foto-grafijomis? Ar pastebėjote skirtu-mus tarp vaiko ir suaugusiojo žvilgsnio į kūriinius?

M. J.: Svarbu pabrėžti, kad vaikų nevarė originalas, o suaugę linkę sureikšminti dalykus. Na taip, žmo-gui augant, kai kurie dalykai natū-raliai įgauna daugiau reikšmės, jų atsiranda vis daugiau, o vaikams tie patys dalykai gali reikšti visai ką kita. Net ir šis mūsų pokalbis, klausimai yra bandymas visą ši vaikišką pasaulį už-nerti ant suaugusiojo mąstymo logi-kos. Iš tikrujų suaugusieji galėtų bent kartais užsinerti ant vaikiško pasau-lio ir pajusti malonumą.

A. Š.: Kuo žmogus labiau suaug-ge, tuo toliau jis nuo meno. Darant meną, labai sunku grįžti į tą vaikiš-ką būvę, sunku apsišvariinti nuo prin-ciupi, ideologijų, nuo kultūros, kuri menininkui diktuoja, kaip turi būti. Menininkui atskleisti savo genialiu-mą yra sunkus darbas, todėl jis bė-ga, slepiasi, kad tik nusimestų civili-zacijos jam užmestą šleifą. Kai-

galva dūžgia be paliovos, pabandyk sukurti gerą daiktą. Todėl menininkai dažnai asocialūs, jie negali pri-tapti prie visuomenės, prie valstybės, kad ir kokia ten santvarka būtų, negali pritapti net prie šeimos, kaip turėtų pritapti, anot Bažnyčios ar tos pačios valstybės. Vaikams nieko įrodysti nereikia. Jiems nereikia galvoti, jie neturi apie ką galvoti. Vaikai tam tikra prasme ir yra ne-pritapę. Mes, suaugusieji, juos len-kiam ir spaudžiam visaip, kad tik jie suvoktų, iš ko duona valgoma, ir tai veda tolyn nuo meno.

M. J.: Suaugęs vaikų edukoja, moko jį, įnormina. Tai nusistovėjusi neišvengiama visuomenės raida. Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokylos erdvė yra stebuklinga tuo, jog čia svarbus tas nenutrūkstamo dia-logo principas, vykstantis tarp mor-kytojo ir mokinio. Kiekvienas susi-tikimas, kiekviena pamoka yra kūrybinė interpretacija abiem. Vai-kas į šitą mokyklą ateina ne eduko-tis. Ką mes čia darome, tai pratęsia-me minėtą vaiko pasamoningą reiškimą iki tol, kol jis dar nepasakė „as negaliu, nemoku“.

Kuo jums ypatingas vaikų menas?

M. J.: Vaikai turi tokią stebuklinę savybę: jie ne visada prisimena savo darbus. Kitą kartą atėjės į pamoką vaikas ne visada atskiria, kad tai jis sukūrė šitą piešinį, nebepri-ma jo kaip savo. Atrodo, jis peraug-o save ir jo kūriinis jam yra jau prá-čias etapas.

A. Š.: Būtų smagu, jei taip dirbtų ir suaugę menininkai. Nors panau-siai darė kai kurie japonų menininkai. Pasiekę aukštumų savo kūryboje, jie pasikeisdavo pavarde ir imdavo ta-pyti kaire ranka. Tai darydavo tam, kad galėtų vėl būti kūrėjais, kad gal-lėtų alsuoti, būti tuo vaiku iš naujo. Tai kaip antras giminės, testi tuo pa-ciu braižu ir vardu jiems nebetiko. Kai menininkas save kartoja, tai nu-stoja būti menu, tampa kažkokia ga-myba, jis tampa savo įkaitu, perdė-tai galvoja apie produktą, sielojasi, reikalauja už jį atitinkamos kainos.

Minėjote, jog dar liko daug nepa-naudotos medžiagos. Ar planuo-jate tėsti pradėtą temą?

M. J.: Jau daug laiko tyrinėjau Algirdo fotografijas. Kaip išskirtini jų bruožą paminėčiau portreto komponavimą peizaže. Nuotraukose gal-i būti miestas, gamta, bet žmogus ten yra tiek, kick yra, žmogus ir pei-zažas fotografijose yra lygiareikš-miai. Pasitelkiant Algirdo fotogra-fiją, su vaikais galima kalbėti apie tikrovės kopijavimo specifiką, figū-ros ir fono santykį, apie monochro-minę tapybą ar achromatinės spal-vas. Taigi ši knyga ir paroda tėra įvykis, tokia maža didelio reiškinio, kuris vis dar vyksta, dalis. Vienas mūsų bendras pažystamas šią knygą pavadino disertacija, pridūrės, jog iš jos galima būtu dar vieną di-sertaciją parašyti (*juokiasi*).

A. Š.: Ar aš griju prie šios temos – klausimas. Veja kiti projektai, ruošia-mos dar kelios knygos, darbas vyks-ta toliau. Nors labai džiaugiuosi, kad kažkaip sugebėjome šitai išleisti, išprasminti, suteikti formą ir už-konservuoti. Dabar visa tai galima transportuoti. Aš turia tokią teori-ją, kad meno darymas – tai pirmiausia separacija, kažko išrinkimas iš visa ko, kas mus supa. Kuriant rei-kia kažką atrinkti, tada ją sukoncen-truoti, suspausti ir suteikti formą. Po koncentracijos sekā konservacija. Apipavidalinus kūriinius uždaromas, tada jau galima jį nešioti iš kambario į kambarį arba iš vakar į rytdieną. Taip meno kūriiniams daromas ir taip jis užbaigiamas. Rengda-mi parodą ir knygą išrinkome labai daug, sukoncentravome, „jdėjome“ į formą ir dabar ši forma gali gyventi ir būti transportuojama. Dabar galima daryti kitus darbus.

KALBINO
KOTRYNA MARKEVIČIŪTĖ

Paroda vyksta iki lapkričio 22 d.
Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija
„Vėjas“ (Vilniaus g. 39/6, Vilnius)
Dirba pirmadieniais – penktadieniais 11–18 val.,
šeštadieniais 12–16 val.

Netvarios tikrovės atspaudai

Iš „Scanoramos“ dienoraščio

Živilė Pipinytė

Žydu religinėje tradicijoje žodis „gett“ reiškia skyrybas, kurias turi patvirtinti rabinų teismas. Tačiau tai įvyks tik po to, kai vyras ištars atitinkamą formulę. Sesers ir brolis Ronit ir Shlomio Alkabetzų filmas „Getas. Vivianos Amsalem teismas“, nors ir rodo specifišką, iš pirmo žvilgsnio lietuviui egzotišką situaciją, iš tikrujų nėra skirtas tik Izraelio žiūrovams. Kuo giliau filmo metu pasineri į tą, regis, niekad nepasibaigianti viešą prieš rabinus vykstanti santykį aiškinimasi, tuo labiau suprantį, kad „Getas. Vivianos Amsalem teismas“ – ne tik apie penkerius metus sprendimo laukiančią Vivianą (ją vaidina pati režisierė). Tai pasakojimas apie stiprią moterį, kuri nori būti laisva, pati rinktis gyvenimo būdą, draugus ir atsakomybę. Visas veiksmas sutelktas ankstame rabinų teismo kambarje, todėl nuo pat pirmų filmo akimirkų esi priverstas įsi-klausyti į kiekvieną personažų repliką, žvilgsni, gestą. Per tuos metus, kol Viviana bando įtikinti užsispyrusi Elišą skirtis, prieš akis praslenka splavinga abiejų suituotinių giminaicių, kaimynų galerija, vienas po kito atsiveria Vivianos ir Elišos nesusikalbėjimo sluoksniai, charakteriai, troškinių. Filmas minimalistiškas, bet tai tik parodo, kad turint originalų sumanymą, talentingus aktorius ir tikrą, skausmingą problemą galima ir viename kambarje sukurti kokybišką, universalios ištarmės kiną.

„Scanorama“ giriasi, kad rodo fil-

mus elitui. Regis, jam nesvetimas ir snobiškas pasipūtimas. Antraip žiūrovai nesižavėtū tokiais paviršutiniškais filmais kaip kad graiko Alejandro Avranas „Panelė prievara“. Tai socialiai angažuoto, madin-gas prievaratos šeimoje, pedofilijos temas analizuojančio filmo imitacija. Su graiku šeima susipažiame akimirką prieš ištinkant tragedijai: vienuolikmetė, kurios gimtadienį visi švenčia, šoka nuo balkono ir užsimuša. Paskui prasideda šeimos gyvenimo rutina: rūpestingas senelis vežioja anūkus į mokyklą, dukterį pas ginekologą, mat ši vėl laukiasi, periodiškai susitinka su socialinės rūpybos darbuotojais. Šeima paklūsta kiekvienam senelio norui, jis kontroliuoja visus ir viską. Vy-ras gauna bedarbio pašalpą, bet kažkodėl nesigaili praradęs laikiną darbą.

Po keliolikos minučių jau galima spėti, kad senelis yra suteneris, pedofilas ir greičiausiai savo anūkų tėvas, bet režisierius tempia gumą, kol artėjant finalui jau atvirai parodo, kad vyros prekiavau savo dukterimis ir pats jas prievertauja. Tačiau kad ir ką rodytu režisierius, pavyzdžiu, net savo rituališką monstru nužydymą, filmas lieka įstriges išeities taške: personažai nesikeičia nei per milimetru, visą filma išlieka tokie, kokie buvo jo pradžioje, tik režisierius daugina siaubo dozes, o kas gali būti siaubingesnio už prievertaujamą vaiką. „Panelės prievaratos“ minimalizmas visai kitoks – tai duok-lė vadinamajam festivaliniam stilui,

kur dominuoja statiski kadrai, šal-to arba maksimaliai prislopintos spalvos ir susireikšminės režisierius.

Tokių antrinių, provincialių ir vangių filmų dabar gausu kiekviename festivalyje. Jie apsimeta esą aktualūs ir jau patys ima diktuoti madas, rodydami įvairias šiuolaiki-nės visuomenės fobijas bei ydas. Toks man pasirodė ir lenkų debiu-tanto Grzegorzo Jaroszuko filmas „Kebabas ir Horoskopas“, kurio he-rojai – du autsaideriai, nuspren-dę tapti rinkodaros specialistais. Jie turi padėti tokiems pat vienišiams nevy-keliams iš kilimų parduotuvės. Jaroszuko filmo personažai ir absurdžios situacijos ne kartą matyti, panašias susvetimėjimo problemas apdaina-vu skandinavų kinas, į kurių manau, režisierius ir lygiuoja, bet nuo idé-jų anemijos „Kebabas ir Horoskopas“ dar gelbsti humoru jausmas.

Užtat toks vertingas brolių Dardenne'ų „Dvi dienos, viena naktis“. Lietuvių elitus, bijau, filmas pasiro-dys pernelyg paprastas ir visai ned-metafiziškas, kitaip nei Roy'aus Andersson opusas „Balandis“ tarpėjo ant šakos ir mastė apie būti“. Užtat Dardenne'ų kine visada gali pilna krūtine įkvėpti gryno oro, kurio taip stinga aklinuose paviljonuose kur-temis švedo filmams.

Dardenne'ų realizmas iš tikrujų ypatinges – jie ne akla fiksuojia tikrovę, bet sugeba iš jos išgauti tikrąjį dramatizmą, kurio plika akimi net ir nepastebėsi. Neįmantrus pasako-jimas apie Sandrą (Marion Cotillard), kuri per dvi dienas turi įtikinti

„Dvi dienos, viena naktis“

savo bendradarbius atsisakyti premi-jos ir taip padėti jai išsaugoti darbą, Dardenne'ų filme tapo išpūdinga žmogaus elgesio krizinėje situacijo-je analize. Sandros bendradarbiai – paprasti fabriko darbininkai, tūkstantis eurų jiems – didelė suma. Žmonės žino, kad patys gali netekti darbo, bet puoselėja geresnio gyve-nimo viltis: įsienginėja namus, leidžia į mokslus vaikus. Todėl pusė jų ir atsisako padėti Sandrai.

Dardenne'ų realismo iš tikrujų pad-baisių ir nesimėgauja šių žmonių sa-vanaudiškumu. Režisieriai rodo, kaip sunku apsispresti, kai nuo ta-vęs priklauso kito likimas. Skirtin-go amžiaus, rasių, kultūrų žmones sieja nežinia kodėl ir šiai liberaliz-mo laikais dar iki galo nesunaikin-tas solidarumas, kurį bando suprasti ir filmo kūrėjai. Paprastu „Dvių dienų, vienos nakties“ herojų dra-mos atskleistos be jokios didaktikos. Dardenne'ų neguodžia ir nebaugi-na, jie tik nori parodyti, kad tikro-

sios žmonių dramos yra šalia, kad kinas vis dar gali priversti pajusti jiems empatiją.

Festivaliniai filmai vis ilgėja ir bi-jau, kad ne vienai, rinkdamasis, ką žiūrėti, atsidūsta pamatės filmo trukmę. Dominiko Grafo „Mylimos seserys“ sukelė pavydo jausmą, ne žiūrėdama įsiavazdavau, koks galėtų būti lietuviškas filmas apie bet kurį mūsų literatūros klasiką ar klasike, kurių gyvenimo audros net la-bai kinematografiškos. Ilgas filmas apie vokiečių literatūros klasiko Friedericho Schillerio meilę dviem seserims aristokratėms, kurių viena tapo jo žmona, skatina panirti į lai-ko tēkmę. Tegu ir senamadiškas, literatūriškas, nevengiantis gana dirbtinu (arba net tiesmukų) XVIII ir XX a. vokiečių intelektualų ir menininkų situacijų palyginimo, filmas rodo vokiečių meno ir kultūros taps-mo akimirkas, kurios, matyt, ir lemia tautos tapatybę.

„Scanorama“

Stiprusis angelas Baalas

Pagal to paties pavadinimo Ber tolto Brechto pjesę sukurtas Volke- rijo Schröderffo „Baalas“ buvo nu filmuotas 1969 m., tačiau, dramaturgo žmonai paprieštaravus, taip ir nepa sirodė ekranuose. Jai mirus, visos teisės atiteko dukrai, kuri palaikė mamos norą. Tik 2011 m. dukra su tiko išleisti filmo DVD, grįsdama tai Rainerio Wernerio Fassbinderio, kuris čia atlieka pagrindinį vaidmenį, žymumą. Šiaisiai metais parodytas Berlinaleje, filmas atkeliavo ir į „Scanoramą“.

Mitologijoje Baalas yra kana- naciečių dievas, tačiau Senajame Tes tame Baalas laikomas netikrū dievu, tikroju judėjų Dievo priešu. Senieji dievai judėjams asocijavosi su ištirkimu ir orgiomis. Brechto pjesėje Baalas yra pasileidęs, gi- tuokliaujantis poetas. „Asocialus, bet gyvenantis asocialioje visuome- neje“, – teigia Brechtas. Svarbu, kad filme Baalą vaidina Fassbinderis. Tada dar tik debiutuojančio, režisie- riaus anarchistų gyvenimas turėjo daug sąsajų su Baalu. Filmas sudarytas iš epizodų, vaizduojančių at-skirus veikėjo gyvenimo etapus. „Baalo“ stilis gana smarkiai nulė-mė Brechto tekstas, juolab kad jis buvo rašytas teatrui.

Žiūrint filmą kyla mintis, kad tai įvairiomis prasmėmis labai vokiškas

„Baalas“

filmas. Niūri, liguista atmosfera ir nenatūralūs, kartais perdėm teatra- liški personažų santykiai. Bet tai tik dar labiau padeda sekti brechtiskąją tradiciją: filme veikia atsiribojimo efektas, nėra susitapatinimo su veikėju. Stebime Baalo degraduo- jantį gyvenimą, juo baimišęs, o gal ir žavimęs kaip jo palydovas Ekar- tas. Ir svarstome, ar Baalas tikras genijus, ar ne? Ar reikia juo žavėti, ar pakeisti ji kitu, dorovingesniu ir priimtinesniu visuomenei? Brech- tas buvo komunistas ir ateistas, tad Baalas jam – prieš buržuaziją nu- kreiptos anarchijos simbolis, o bet koks dievo garbinimas rašytojui tu- réjo būti svetimas. Todėl pjesės (ir filmo) pabaigoje Baalas nužudo sa- vo garbintojai ir mylimąjį Ekartą, ra- šanti religinę muziką ir esantį tarsi aliužia į viduramžių filosofą, teolo-

gą ir mistiką Meistrą Ekhartą.

Pagrindiniam vaidmeniui pasirin- kęs Fassbinderi, Schröderffas su- kuria dar vieną kontekstą. Homo- seksualaus anarchisto Fassbinderio gyvenimas – tai Baalo gyvenimas. Todėl 1969 m. filmas tikrai būtų buvęs aktualus. Dabar jis yra tų praėjusių laikų atspindys. Tokio menininko kaip Fassbinderis ar Baalas įvaizdis nebė- ra gyvybingas. Romantiško ar anti- rojiskio genijaus mitas atrodo sugriautas. (Kalbu apie bendrą tendenciją, o išimtys visada egzistuoja.) Vis dėlto „Baalas“ nėra neaktualus, nes tik prabégus pirmiesiems kadrams pri- siminiu nesenai per Lenkų filmų savaitę matyta Wojteko Smarzow- skio filmą „Stiprusis angelas“. Šio lenkų režisieriaus tikrai nepavadin- si atitrūkušiu nuo kasdiénybės. Pri- simenant pernai rodytą jo „Kelių po-

liciją“ akivaizdu, kad Smarzowski rodo tai, kas vyksta dabar (korupci- ja, socialinės problemos), bet ir kalba apie amžinas vidines žmogaus kovas, kviestamas pažvelgti ir permąstyti save, kaip ir visuomenę, kurioje gyveni.

„Stiprusis angelas“ – taip pat apie kūrėjų, alkoholišką. Kaip ir „Baale“, čia nėra jokių romantinių potėpių. Jerzy Pilcho romano ekranizacija panardina į košmariską nuo alkoholio priklausomybės kenčiančio žmogaus kasdiénybę. Tai nesiba- giantis ciklas, kad ir kiek kartu bū- tų žadėta, kad „šikart bus kitaip“. Iš „deliriku“ gydimo įstaigos į barą „Stiprusis angelas“ ir vėl atgal, ta- da vėl iš naujo, kol bus nebeįmanoma atskirti realybės nuo pasamonė- je kylančių vaizdinių.

Nors „Baalas“ ir „Stiprusis ange- las“ – skirtinių filmų, jų herojus daug kas sieja. Abu supa panasūs „šnapso“ draugai, tampantys pa- grindiniai jų kūrybos stebėtojais. Tokius personažus visada lydi jaun- nos, gražios, pasiaukojančios mergin- os. Tiesa, „Stipriojo angelo“ veikė- jas tikrai ne toks baisus kaip Baalas, niekinantis jo vaiką Baalas, mir- džio mitą.

Baalas sėdi buržuaziniame salo- ne, stalas nukrautas vaišėmis. Ap- linkui skamba žodžiai: „Jis genijus“, „Aš jį atradau...“, genijus mėgauja- si visomis jam aukojamomis gėry- bėmis. Tačiau „salonui“ tas nepri- imtina. Ježi kalbina žurnalistai, rodo per visus televiziją kanalus, jo knyga sulaukė neabejotinos sėkmės. Bet jo daug jaunesnės draugės tėvų veiduose gali matyti nepasitikėjimą. Gal jis ir talentingas, bet jo elgesys netoleruotinas ir nepriimtinės.

Aleksandro Puškino biografijoje Jurijus Lotmanas rašė: „Anksstyva sielos senatvė (...) suvokiamą jau ne kaip genijaus lemtis, o kaip sergančio civilizacijos sūnaus liga, liga, kurią neserga Gamtos vaikai.“ „Anksstyva sielos senatvė“ pakeitus „sielos destrukcija“, ši teiginį būtų galima pritaikyti ir Ježiui, ir Baalui. Kiek-vienas jų atspindi savo laiko dvasią ir traumas, abu filmai griauna ro- mantiską bohemisko kūrėjo įvaiz- džio mitą.

IEVA KOTRYNA SKIRMANTAITĖ

Iš kukurūzų lauko į begalinę tuštumą

Nauji filmai – „Tarp žvaigždžių“

Živilė Pipintė

Christopherio Nolano filmuose pakeri vaizdų galia. Pasakojimas, siužetas juose paprastai antrinai, nes Nolanas kaip joks kitas režisierius moka paveikti žiūrovų vaizduotę iš kadrų sklindančiais nerimu, keistumu, tamsia energija, pakviesti juos į kelionę po atmintį ir kitokias žmogaus psichikos erdves. Naujausias režisieriaus filmas „*Tarp žvaigždžių*“ („Interstellar“, JAV, 2014) žada kelionę į kosmoso erdves.

„Tarp žvaigždžių“ veiksmą įremini iš televizorių ekranų praeitį prisimenantys seni žmonės. Jie kalba apie vaikystę, kai nuašintą Žemę ēmė siaubti dulkių audros, stigo maisto, o sėti buvo galima tik kukurūzus. Žmonija atsisakė visko – net televizijos, kad tik sutaupytu energiją, ir stengesi pamiršti, kad kadaise skrai-dė į kosmosą. Mokyklose net dėstoma, kad skrydis į Mėnulį buvo propagandinis triukas, priverčęs sovietus tėsti juos nuašinusias lenktynės. Pagrindiniu užsiėmimu tapo žemės ūkis. Beveik valandą trukanti filmo įžanga – neįprastai Nolani realistiška.

Žemę priverstas dirbtį ir pagrindinis „Tarp žvaigždžių“ herojus Kuperis (Matthew McConaughey) – buvęs NASA lankūnas inžinierius. Kartu su uošiu (John Lithgow) jis gyvena fermoje, gailisi tų laikų, kai žmonės žiūrėjo į žvaigždes, ir po žmonos mirties augina du pauaglius vaikus. Duktė Merfė vis kalba apie vaiduoklį, kuris esą gyvena jos kambarijoje. Pabandę kartu su Merfe mokslininkai išsiaiškinti, kas vyksta iš tikrujų. Kuperis atsiduria užslaptintoje NASA laboratorijoje, kur profesorius Brandas (Michael Caine) kuria planus, kaip išgelbėti žmoni-

ją. Jis jau išsiuntė ekspediciją į kitas planetas, kad ši išsiaiškintų, kur bus galima pergabentи žmones, kai Žemės ištekliai galutinai sunyks. Pabaiga jau neišvengiamai priartėjo, todėl Brandas iškina Kuperį vykti į kosmosą sužinoti, kas atsitiko ekspedicijos nariams, ir išrinkti tinkamą planetą. Kartu su juo vyksta profesoriaus duktė Amelija (Anne Hathaway), keli mokslininkai ir kalbantis robotas Tarsas. Mokslininkai žino: jei bus sėkmingai igvendintas planas „A“, keliautojai grįj į Žemę, jei ne, jiems liks planas „B“ – steigt koloniją kosmose ir atkurti žmoniją iš embrionų, kurie taip pat keliauja erdvėlaišiu. Kupei-riui planas „B“ nepriimtinas, nes jis pažadėjo dukrelii grįžti.

Kartu su broliu Jonathanu scenarijų parašius ir fiziko Kipo Thorno teorijomis pasinaudojuj Nolana, be abejo, įkvėpę ir Stanley Kubricko, ir Steveno Spielbergo, ir George'o Lucaso filmai. Mokslinės fantastikos kino gerbėjai ras „Tarp žvaigždžių“ daugybę garsiausių filmų, tarp jų ir visai naujos „Gravitacijos“, motyvų. Tačiau, trumpai tariant, režisierius pabandė suderinti tai, kas iš eismės nesuderinama, – sukurti filosofinį, mokslo teorijomis grįstą reginį apie žmonijos ateitį kosmose ir kartu įtaigą, jaudinančią filmą apie amžinas vertėbes.

Kai Nolanas nori priblokšti žiūrovus meistriškai operatoriaus Hoyte's van Hoytemos nufilmuotais vi-satos vaizdais, jam tai pavyksta. Pirmoji planeta, į kurią nusileidžia erdvėlaivis, yra begalinis vandenynas su milžiniškais bangų kalnais. Kai jie ima artėti prie filmo herojų, apima tikras siaubas. Kai erdvėlaivis skrenda per juodasis skyles, galima tik gerėtis vaizdo efektais ir su-

maniai atkurta Thorno visatos vizija. Ispūdingas ir simboliškas tariamo prisikėlimo iš numirusiu epizodas, kai atvykė į kitą planetą Kuperis su Amelija pažadina „Loroziaus ekspedicijos“ dalyvį daktarą Maną (Matt Damon). Labiau už kai kuriuos filmo veikėjus žmones įsimena robotas Tarsas. Jis taip pat savaipli simboliškas, mat ekspedicijos dalyviai nuolat mažina jo humorą jausmo amplitudę. Šio jausmo, man regis, ypač pristigo visiems filmo kūrėjams ir pirmiausia aktoriams. Tačiau kai personažai pradeda dalytis moksline informacija apie laiką, penkis išmatavimus, singuliārumą, visatos sandarą ir pan., jautiesi lyg žiūrėdamas mokslo populiarinimo filmą.

Kita vertus, mokslinės fantastikos filmai iš tikrujų juk visada kalbėjo apie tai, kas svarbiausia žmogui. „Solaris“ (nesvarbu, ar Andrejaus Tarokvskio, ar Steveno Soderbergho) svarstė apie žmogaus atsakomybę ir net kosmose jis persekiojančius atsiminimus, kaltės jausmą, namų ilgesį, o Stanley Kubricko „2001: kosminė odiseja“ bandė įminti žmogaus egzistencijos prasmę.

Būčiau neteisi, jei tvirtinčiau, kad Nolanas nebando: ko vertas kad ir epizodas, kai nusiminusiam mokslininkui Kuperis užmauna ausines, kad šis kosmose pasiklausa ylietės ir perkūnijos garsų. Jis primena apie kitokį Nolaną, kuriam filmuose „Memento“ ar „Pradžia“ rūpėjo išsiaiškinti, kaip veikia žmogaus atmintis. Tačiau „Tarp žvaigždžių“ Nolanas mieliau spaudo melodramatiškas gaidas: Kuperis nuolat galvoja apie savo vaikus, svarbiausia jam išpildyti pažadą dukteriai, jis kenčia, kad kosmose nemato, kaip auga, brėsta vaikai, kad negali au-

ginti savo anūkų. Šeimos tema susijusi su, matyt, vienu brangiausiu režisieriu teiginį „Tėvai yra savo vaikų ateities vaiduokliai“, kuris rutuliojamos visą filmą. Šeimos tema persmelkia „Tarp žvaigždžių“, bet Nolani vis negana – ir Kuperis, ir Merfė ekrane nuolat ašaroja, vaizdingai kenčia, negali susitaikyti su išsiskyrimu, kuris mergaitei priyglita išdavystei. Todėl visai nekeista, kad užaugusi Merfė (Jessica Chastain) pabandy išspręsti profesoriaus Brando visą gyvenimą spręstant lygtį. Būtent raukšlių išvagoja Merfės (Ellen Burstyn) veidą matome filmo pradžioje ir pabaigoje. Ji įvykdė savo pažadą – išgelbėjo šeimą ir žmoniją.

Kita Nolano akcentuojama tema – meilė. Blogis kosmose atsiranda tada, kai Kuperis pasitiki racionaliaisiais argumentais, o ne iracionaliu, nes gi-musiu iš meilės Amelijos pasirinkimo motyvu. Pasak Amelijos, meilė yra vienintelė, leidžianti žmonėms peržengti laiko ir erdvės ribas. Ši motyvą papildo „jie“. Tai tie, kurie atvers žmonėms kelius į išsigelbėjimą, padės spręsti lygtis, kurie egzistuoja penkiuose išmatavimuose, bando

bendrauti su mumis ir yra suinteresuoti žmonijos išlikimu. Žodis „Dievas“ filme lyg ir nenuuskamba, bet jis filme atstoja paslaptingesį „jie“. Be tokios triados juk neapsieis nė vie-nas triovudo „blokbasteris“.

Štai čia, man regis, ir glūdi „Tarp žvaigždžių“ esmė. Sentimentalus ir didaktika užgožia bet kokį filmo ištarmės dviprasmiskumą. Megalomaniskas ir paklus kaip opera (ne-pakeliamą filmo patos paroškina ir atpažystama Hanso Zimmerio mu-zika) Nolano projektas, nepaisant visos mokslinės frazeologijos ir genialių, nuolat veikėjų prisimenamų Dylano Thomaso eilių „Do not go gentle into that good night“, yra pa-viršutiniškas ir neįtikėtinai lėkštas. Jis neturi antrio dugno, kuris anksčiau Nolano filmuose vis dėlto atsi-rasdavo – gal iš filmo atmosferos, gal iš sumanaus žongliravimo žiūrovų lükesciai. Kita vertus, gal pa-sižiūrėjusiems beveik tris valandą trunkantį Nolano „epą“ žiūrovams visai užtenka „žinios“, kad svarbiausia – meilė ir šeima, o visu kitu pa-sirūpinas paslaptinges pos penkojo iš-matavimo būtybės?

Rodo TV

Reportažai iš pasaulio pabaigos

Tėvų ir vaikų, ypač jei tėvai yra menininkai, tema – neįsemiamą. Pastaraisiais metais iš vaidybinių ki-nio ji persikelė į dokumentinį. Dažnai tokie filmai atsiranda iš noro iš-sakyti priekaištus, bet kartu ir susitaikyti. Nežinau, iš ko atsirado Stephenie Argerich filmas „*Kraujoduktė*“ (LRT, 16 d. 19.40), bet jame garsioji pianistė Martha Argerich parodyta dukters akimis. Vis dėlto filmo ištarmė gana dviprasmiskā: sunku mylėti genialią mamą.

„Kraujoduktė“ kurta įvairiose šalyse: Lenkijoje, kur Martha Argerich dalyvavo Chopino pianistų konkurso žiuri ir grojo rečitali, Japonijoje, kur vyksta Argerich festivalis, D. Britanijoje, kur gyvena Stephanie tėvai – taip pat pianistas Stephensas Kovacevichas, Belgijoje, kur motina ir duktė gyveno kelerius metus, Argentinoje, kur pianistė gimė, Šveicarijoje, kur ji gyvena dabar, ir Prancūzijoje, kur Stephanie senelės namai saugo daug šeimos turštų. Filmas – neįtikėtinai atviras, kartais

net pernelyg. Režisierė ji pradeda gimydymo sceną. Stephanie veidą iškreipė skausmas, bet kamera rodo jos motiną. Ji laiminga ir tarsi sutrikusi, nes nežino, kaip turi elgtis mama. Filmas paaškina kodėl, ypač kai rodoma vyriausioji iš trijų pianistės dukterų Lyda Chang, kurią motina paliko visai mažą. Tačiau „Kraujoduktė“ – ne tik apie šeimos santykius, bet ir apie tai, ką reiškia būti menininku, – juk akivaizdu, kokia kančia Argerich yra išeiti į sceną.

Vaidybinių filmų herojai retai būna tokie tikri, ypač paskutiniaiš metais, kai kino ekranuose vis daugiau „Havrás“

vampyrų, hobitu, atevių iš kosmoso ir kitokių pabaisų. Kaip tik filmus apie juos ir siulo žiūrėti visi televizijos kanalai. LNK šivakar (14 d. 22.45) rodo Scotto Stewarto filmą „*Kunigas*“ (2011), kurio herojus kūnigas tolomoje ateityje sekia jo giminaitę pagrobusią vampyrų gauja. Korėjos komiksų motyvais sukurta-me „*Kunige*“ pasauli valdo religija ir Bažnyčia. Jonathano Liebesmano filme „*Pasaulinė invazija. Mūšis dėl Los Andželė*“ (LNK, 16 d. 21.30) Žemė bando užgrobtį ateviai iš kosmoso, naikinantys viską, kas gyva. Jieims, žinoma, pasipriešins ameri-

kiečių jūrų pėstininkai. Barry Levinsono „*Baimės išankos*“ (TVI, 16 d. 22.45) veikėjus, gyvenančius pakrantėje, neįsygdoma liga užkrečia jūros gelmių parazitai. Gyventojai visą siaubą filmuoja ir vaizdus, žinoma, krauna į internetą. Stewarto Beattie filmo „*Rytas, kai prasidėjo karas*“ (TV3, 15 d. 22.55) herojai, grįžę atostogų, randa namus užimtus kraugeriškų būtybių. Šie filmai rodo įkvėptas teigiamų veikėjų kovas ir, man regis, tų filmų kūrėjai šventai tiki, kad gali įkvėpti žiūrovams optimizmo kasdieniškų jų siaubų akivaizdoje.

Todėl galima pasidžiaugti Lorene Scafaria, kuri pasakodama istoriją apie priekaištus, bet kai kuria neįpareigojančią (valstybei, Bažnyčiai...) komediją apie meilę. Filmo „*Kartu iki pasaulio pabaigos*“ (TVI, 14 d. 22.45) herojus – padorus vyras Dargas (Steve Carell), likus 21 dienai iki katastrofos, nusprendžia gelbėti kadaise mylėtą merginą. Pas ją vyrauja apsiūma nuvežti kaimynę (Keira Knightley). Režisierė yra prisipažinus, kad, užuot aiškinus, kaip tikri didvyriai pabandy sustabdyti asteroidą, ji norėjo suprasti,

kaip katastrofos akivaizdoje elgtis paprasti žmonės, žinantys, kad jos neišvengs. Kartais gali pasirodyti, kad Scafaria įsivaizduoja pasaulio pabaigą kaip bet kokių socialinių draudimų atsisakymą – galima nesi-laikyti dress-code, dietos ir panašių išpareigojimų. Nežinau, kaip pasielgčiau, sužinojės apie artėjančią pabaigą, bet labiausiai man imponuoja kita filmo veikėja – stoškai iki paskutinės akimirkos pasirengusi va-lyti dulkes Dago tarnaitę.

Pasalyje, kuriame jau įvyko pabaiga, ko gero, gyvena ir Aki Kaursmäki

filmo „*Havrás*“ (LRT kultūra, 19 d.

22 val.) herojai. Rašytojas Marcellis (André Wilms) paliko Paryžiaus bohemą ir iš rašytojo tapo batų valytoju, bet jaučiasi naudingas kitiems. Kai susirgiai jo žmona Arletė ir likimas atsius berniuką – imigrantą iš Afrikos, Marcellis vis dėlto pakils į kovą su akla valstybės mašina. Tik jo ginklas – draugų parama ir optimizmas. Regis, jo nestinga ir pačiam režisierui, tikiučiam, kad žmonės, nors ir ne tokie geri, kaip norėtusi, yra ir ne tokie blogi, kaip atrodo.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Parodos	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija nuo 14 d. – Teodoro Kazimiero Valaičio (1934–1974) kūrybos retrospektyva	graphic" (Kroatija) laureatų paroda „Dešimt bienalės „Splitgraphic“ metų 2003–2013: ilgalaikė retrospektyva"
LTMKS projektų erdvė „Malonioji 6“ <i>Malonioji g. 6</i> iki 15 d. – Tomo Daukšos paroda „3“	Europos peizažai iš Mykolo Žilinsko (1904–1992) kolekcijos" iki 23 d. – paroda „Andrzej Wajda. Kaunas – Vilnius“ iki 16 d. – Prancūzų instituto Lietuvoje pristatomą paroda „20 prancūzų dizaino ikonų“
Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> Aido Bareikio paroda „Aido kondicionierius“	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> nuo 14 d. – Živilės Minkutės instalacija „Jungtys“ nuo 14 d. – tekstilės paroda „Laiko drobulė“
Galerija „Aidas“ <i>Trakų g. 13</i> iki 22 d. – Vytauto Vanago tapybos paroda	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i> Kaspavo Podnieko (Latvija) projektas „Romelio pieninė“ nuo 18 d. – „Gyvenant post-socializme“ (Bulgarija)
Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> nuo 14 d. – Jūratės Jarulytės kūrybos paroda „0, 1, 2, 3, 4, 5“	Muzika Ši šeštadienį, lapkričio 15 d., koncerte „Ispanijos naktys“ Nacionalinėje filharmonijoje Vilniuje išgsirsite gitarų dueto „Amadeus duo“ iš Vokietijos (kanadietės Dale Kavanagh ir vokiečio Thomaso Kirchhoffo ansamblis) ir Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro, diriguojamą Modesto Pitrėno, temperamentingą muzikavimą. Koncerto programe skambės Joaquíno Rodrigo, Alfonso Monteso ugninės muzikos gitarai šedevrai, taip pat ispanų kompozitoriaus Manuelio de Fallos nuotaikings ištraukos iš baletų „Trikampė skyrybėlė“ bei pietietiška kaitra alsuojantys Arvydo Malcio „Ekscentriškas bolero“ ir Zoltano Kodály „Galantos šokiai“.
Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Pilies g. 40</i> nuo 14 d. – Paulinos Pukytės paroda „Mergaitės ir berniukai“	Galerija „Meno forma“ <i>Savanorių pr. 166</i> Paroda „Duona, vynas, laikmena“
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3A</i> Paroda „Maistas buduar“ (XX a. aštunto dešimtmečio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)	KLAIPĖDA
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Gaštauto g. 1</i> Retrospektyvinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija Telesforo Valiaus (1914–1977) gimimo šimtmečiui skirta paroda	KKKC parodų rūmai <i>Aukštajų g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i> nuo 14 d. – Liudviko Natalevičiaus tapybos paroda „Pradžiapaibaiga“ Anatolijaus Klemencovo paroda „P.S.“
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1</i> Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas; Kryždirbystė Paroda „Lietuvos paviljoną 1939 m. Niujorko pasaulinėje parodoje prisimenant“	Barotų galerija <i>Aukštajų g. 3/3a</i> Dalius Čistovaitės paroda „Pakrantės labirintai“ (tapyba ant medžio)
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija <i>Lankymas antradienių–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>	Galerija „si:said“ <i>Galiniu Pylimo g. 28</i> Juozo Budzinauskio paroda „Pavogta žvaigždė“
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Aleksandro Šepkaus juvelyrės paroda	ŠIAULIAI
Valdovų rūmų muziejus <i>Katedros a. 4</i> Paroda „Europos Viduramžių ir Renesanso gobelenai. Gijomis išausta istorija“	„Laiptų galerija“ <i>Žemaitės g. 83</i> Antano Obcasko tapybos paroda „Akriliniai rašmenys“
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> XII Baltijos trienelės projektas „Prototipai“ nuo 14 d. – Dainius Liškevičiaus paroda „Labyrinthus“	Dailės galerija <i>Vilniaus g. 245</i> iki 15 d. – paroda „Paralelės: Lietuvos architektūra: trys laikmečiai, trys veidai“
Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> Tarptautinės grafikos meno bienalės „Split-	Spektakliai
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	VILNIUS
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> Mikalojaus Povilo Vilučio paroda iki 15 d. – paroda „Keramika + spauda / spaustintas vaizdas keramikoje“	Nacionalinis operos ir baletų teatras 14. 16. 12 val. – J. Gaižausko „BURATINAS“. Dir. – J.M. Jauniškis 19 d. 19 val. – „Muzikos žvaigždės lapkričio Vilniuje“. Operos solistai A. Diegelis, G. Grigorianas, B. Maisuradze, R. Zanellato, E. Montvidas, J. Gedmintaitė, S. Stonytė, J. Vaškevičiūtė, T. Girininkas, A. Malikėnas, baleto solistai J. Dronina, I. Hernández, smuikininkas V. Repinas, kompozitorius ir dirigentas K. Pendereckis, dirigentas ir pianistas J. Frantz, dirigentai R. Šervenikas, M. Staškus, Lietuvos kamerinis orkestras (meno vad. – smuikininkas S. Krylovas), LNOBT baletų trupė (meno vad. – K. Pastoras), Kauno valstybinis choras (meno vad. – P. Bingelis), LNOBT choras (meno vad. – Č. Radžiūnas), LNOBT simfoninis orkestras 21, 22 d. 18.30, 23 d. 12 val. – PREMIERA! P. Čaikovskio „SPRAGTUKAS“. Dir. – M. Staškus
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> Paroda „Vytautas Kalinauskas: Portretai, 55, autoportretai“	Nacionalinis dramos teatras 14 d. 18.30 – Euripido „BAKCHANTÉS“. Rež. – G. Varnas 21 d. 18.30 – K. Binkio „ATŽALYNAS“. Rež. – J. Vaitkus
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> Aido Bareikio ir Billo Sayloro (Niujorkas) piešinių paroda „Kitokie orai / Other weather“	Rusų dramos teatras 14 d. 19 val. – tarptautinis džiazo festivalis „Vilnius Mama Jazz 2014“ 15 d. 18.30 val. – PREMIERA! P. Priažko „PUIKUS GYVENIMAS“. Rež. – T. Jašinskas
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	16 d. 11, 13 val. – Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS“. Rež. – V. Masalskis 17 d. 19 val. – „SAPNAS“ (A. Strindbergo pjesės motyvais). Rež. – K. Gudmonaitė 19 d. 19 val. – M. Mylyaho „CHAOSAS“. Rež. – Y. Ross
M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Paroda „Nuo fiordų iki Alpių viršukalnų“	20 d. 19 val. – E. Palmeshoferio „HAMLETAS MIRÉ. GRAVITACIJOS NÉRA“. Rež. – P. Ignatavičius
	Dailė
	Kauno galerijoje „Meno forma“ atidaryta įdomi paroda „Duona, vynas, laikmena“, kurioje fotografas Arturas Valiauga bendradarbiauja su įvairias medijas išbandžiusiu Linu Liandzbergiu ir skulptūrų studijuojančiu savo sūnumi Roku Valiauga. Rezultatas – tamsoje švytinčiose fotografijose vėl ēmusi pulsuoči senosios dailės širdis, neleidžianti gérētis maistingais natūrmortais ir gražiais veidais, nes jų laikumas čia tampa skausmingai apčiuopiamas.
	Dailė
	Kauno galerijoje „Meno forma“ atidaryta įdomi paroda „Duona, vynas, laikmena“, kurioje fotografas Arturas Valiauga bendradarbiauja su įvairias medijas išbandžiusiu Linu Liandzbergiu ir skulptūrų studijuojančiu savo sūnumi Roku Valiauga. Rezultatas – tamsoje švytinčiose fotografijose vėl ēmusi pulsuoči senosios dailės širdis, neleidžianti gérētis maistingais natūrmortais ir gražiais veidais, nes jų laikumas čia tampa skausmingai apčiuopiamas.
	Muzika
	Ši šeštadienį, lapkričio 15 d., koncerte „Ispanijos naktys“ Nacionalinėje filharmonijoje Vilniuje išgsirsite gitarų dueto „Amadeus duo“ iš Vokietijos (kanadietės Dale Kavanagh ir vokiečio Thomaso Kirchhoffo ansamblis) ir Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro, diriguojamą Modesto Pitrėno, temperamentingą muzikavimą. Koncerto programe skambės Joaquíno Rodrigo, Alfonso Monteso ugninės muzikos gitarai šedevrai, taip pat ispanų kompozitoriaus Manuelio de Fallos nuotaikings ištraukos iš baletų „Trikampė skyrybėlė“ bei pietietiška kaitra alsuojantys Arvydo Malcio „Ekscentriškas bolero“ ir Zoltano Kodály „Galantos šokiai“.
	Teatras
	Lapkričio 22 d. 18 val. Lietuvos nacionalinio dramos teatro Didžiojoje salėje vilniečiai galės pamatyti Jono Jurašo režisuotą „Barborą“ (Nacionalinio Kauno dramos teatro gastrolės). Šis spektaklis pasakoja apie aktorę, kuri, gulėdama ligos patale, prisimena, kaip kadaise vaidino Barborą Radvilaitę; ši dvigubą vaidmenį atlieka Eglė Mikulionytė.
	Teatras „Lélė“
	21 d. 19 val. – S. Pálssonio „NUOŠALY“. Rež. – G. Padegimas
	Studija
	14 d. 19 val. – „LIŪDNOS DAINOS IŠ EURO-POS ŠIRDIES“ (pagal F. Dostojevskio romaną „Nusikalstimas ir bausmė“). Rež. – K. Smedas (Suomija)
	Vilniaus mažasis teatras
	14 d. 18.30 – A. Čechovo „TRYS SESERYS“. Rež. – R. Tuminas
	15 d. 12, 18 val. – „ANĖ IŠ ŽALIASTOGIŲ“ (pagal L.M. Montgomery romaną). Rež. – A. Gluskinas (Panevėžio J. Miltonio dramos teatras)
	15 d. 14, 16 val. – „KELIONĖ BE BAGAŽO“. Rež. – B. Latėnas
	17 d. 19 val. – H. Romero ir K. Vaiginio projektas „Strings and Air“ (JAV, Ispanija)
	Valstybinis jaunimo teatras
	14 d. 18 val. – O. Bogajevo „SLAPTOJI DVIRATININKŲ DRAUGIJA“. Rež. – A. Latėnas
	15 d. 12 val. – J. Kelero, A. Jalianiauskas „PAIKA PEŁYTY“. Rež. – A. Jalianiauskas (Salė 99)
	15 d. 15 val. – „BITINÉLIO PASAKOS ŠEŠIEMS POJŪČIAMS“. Idėjos aut. – K. Černyté (99 salė)
	15 d. 18 val. – M. Frayn „TRIUKŠMAS UŽ KULISIŲ“. Rež. – P.E. Landi
	16 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ANGELŲ PASAKOS“. Rež. – V.V. Landsbergis (Salė 99)
	16 d. 18 val. – P. Demirskio „NESISTEBÉK, JEI KAS NORS ATEIS PADEGTI TAVO NAMŲ“. Rež. – A. Jankevičius
	18 d. 18 val. – „KETURIAIS VĒJAIS“ (pagal K. Binkio ir keturėjinių kūrybų). Rež. – T. Jašinskas (Salė 99)
	19 d. 18 val. – Ch. Palahniuko „KOVOS KLUBAS“. Insc. aut. ir rež. – V. Bareikis
	20 d. 18 val. – A. Čechovo „DÉDÉ VANIA“. Rež. – A. Latėnas
	Oskaro Koršunovo teatras
	18, 19 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – A. Čehovo „ŽUVĖDRĄ“. Rež. – O. Koršunovas
	Rusų dramos teatras
	14 d. 19 val. – tarptautinis džiazo festivalis „Vilnius Mama Jazz 2014“
	15 d. 18.30 val. – PREMIERA! P. Priažko „PUIKUS GYVENIMAS“. Rež. – T. Jašinskas
	16 d. 12 val. – S. Maršako „KATÉS NAMAI“. Rež. – A. Uteganovas (Rusija)
	16 d. 18.30 – M. Poli „ŽYDRASIS ROJUS“. Rež. – M. Poliščiukas (Prancūzija)
	18 d. 18.30 val. – A. Vvedenskio „EGLATÉ PAS IVANOVUS“. Rež. – J. Vaitkus
	20 d. 18.30 – PREMIERA! W. Shakespeare'o „KARALIUS LYRAS“ (su lietuviškais subtitrais). Rež. – J. Vaitkus
	Dėl tragikos sūnaus mirties nuoširdžiai užjaučiame kompozitorų Faustą LATÉNAJĄ ir jo šeimą.
	LIETUVOS NACIONALINIS DRAMOS TEATRAS
	Staiga netekus mylimo sūnaus Kristupo, Ramutei RACHEVICIŪTEI ir jos šeimai gilių užuojautų išreiškia „7 MENO DIENŲ“ REDAKCIJA, AICA (LIETUVOS SEKCIJA), VDA DAILĖS ISTORIJOS IR TEORIJOS KATEDRA, LIETUVOS DAILĖS ISTORIKŲ DRAUGIJA

20 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „CONTEM-PORARY?“ (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė‘13“)	kytė, D. Rudytė (ATM kompanija)	simfoninis orkestras. Dir. – J. Geniušas.
16 d. 12 val. – „MEŠKIUKO GIMTADIENIS“ Rež. – R. Bartninkaitė	16 d. 12, 14 val. – „MEŠKIUKO GIMTADIENIS“ Rež. – R. Bartninkaitė	Programoje A. Chačiaturiano, S. Prokofjevo kūriniai
KLAIPĖDA		15 d. 12 val. – koncertas visai šeimai „Tele bim-bam“. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – R. Šumila
Klaipėdos valstybinis dramos teatras	15 d. 18 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – P. Zelenko „PAPRASTOS BEPROTYBĖS ISTORIJOS“	Lietuvos muzikos ir teatro akademija
Rež. – D. Rabašauskas	Rež. – D. Rabašauskas	14 d. 22 val. <i>muzikos klube „Tamsta“</i> – festivalio „Vilnius Mama Jazz“ koncertas. Dalyvauja LMTA bigbendas (vad. – D. Galovanas)
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	15 d. 18.30 – Z. Liepinio „PARYŽIAUS KATEDRA“	15 d. 16.30 <i>Šv. Kotrynos bažnyčioje</i> – XVII tarptautinis akordeono festivalis. Dalyvauja LMTA akordeonistų orkestras (vad. – R. Sviackevičius), kamerinai ansambliai, solistai
15 d. 12 val. <i>Kolonų salėje</i> – „TINGINELIŲ KAIMAS“ (pagal V.V. Landsbergio knygą „Tinginių pasakos“)	16 d. 17 val. – flamenco muzikos ir šokių koncertas „Keliai į Andalūziją“	15 d. 18 val. <i>J. Karoso salėje</i> – koncertas-paskaita „Gitaro solo“. Dalyvauja S. Bušma (gitaro). Programoje J.S. Bacho, F. Tárregos, I. Albénizo kūriniai
Rež. – A. Giniotis		18 d. 18 val. <i>LMTA Didžiojoje salėje</i> – LMTA Styginių instrumentų katedros studentai
Lietuvos teatro sajunga	16 d. 17 val. – pantomimos miniatiūrų spektaklis „ŽAVŪS NERANGUMAI“	19 d. 18 val. <i>J. Karoso salėje</i> – LMTA Akordeono katedros studentai
Rež. – V. Kuklytė		20 d. 18 val. <i>LMTA Didžiojoje salėje</i> – I tarp-tautinių šiuolaikinės muzikos festivalis ir pianistų konkursas „Šimtmiečio muzika“. Dalyvauja LMTA simfoninis orkestras (vad. – M. Staškus)
ŠIAULIAI		Lietuvos muzikų rėmimo fondas
Valstybinis Šiaulių dramos teatras	14 d. 10, 12 val. – PREMIERA! „EMILIS IŠ LIONBERGOS“ (pagal A. Lindgren knygą).	19 d. 12 val. <i>Naujosios Vilniaus kultūros centre</i> – Vilnius B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos fleityų orkestras (vad. ir solistas M. Pupkovas), operos solistės R. Tallat-Kelpšaitė (sopranas), L. Domikaitė (mecosopranas) ir muzikos mokyklos moksleivės. Koncerto vedėjas muzikologas V. Juodpusis
Rež. – R. Kudzmanaitė (Vilnius kamerinės teatras)	Rež. – R. Boravskis	19 d. 17 val. <i>S. Vainiūno namuose</i> – L. Čiapas (fleita), A. Kvasytė (fortepijonas) ir I. Raginienė (klasiškė gitara). Programoje W. Alwyno, R.R. Bennetto, J. Dowlando, J. Duarte, J. Ranisho kūriniai
15 d. 12 val. <i>Ilgajoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ANDERSEN GATVĖ“ (H.Ch. Anderseno biografijos ir pasakų motyvais).	15 d. 18 val. val. – M. Pagnolio „DUON-KEPIO ŽMONA“ Rež. – A. Lebeliūnas	20 d. 18 val. <i>Vilnius rotušėje</i> – koncertas „Muzikos žvaigždės ir žvaigždutės“. Dalyvauja Šiaulių berniukų ir jaunuolių choras „Dagilėlis“ (meno vad. ir dir. – R. Adomaitis), V. Noreika (tenoras), V. Miškinaitė (sopranas). Koncertmeisteriai A. Vizbaras ir D. Šulcaitė
Rež. – I. Paliulytė	16 d. 12 val. – „MAMA KATINAS“	Vilnius rotušė
15 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „GENTIS“ (pagal I. Simonaitytės romaną „Aukštujų Šimonių likimas“). Rež. – A. Jankevičius	Rež. – E. Jaras (Valstybinis Vilnius mažasis teatras)	16 d. 16 val. – koncertas-susitikimas su perkusininku A. Gotesmanu. Dalyvauja pianistas D. Golovanovas ir saksofonininkas J. Maksimovičius. Koncertą veda kompozitorė A. Žigaitytė
16 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. – I. Paliulytė	16 d. 18 val. – Molière'o „ŠYKŠTUOLIS“	Vaka rai
16 d. 19 val. <i>Rūtos salėje</i> – F. von Schillerio „PLĒŠIKAI“ Rež. – A. Areina	Rež. – R. Teresas	VILNIUS
18 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – N. Gogolio „REVIZORIUS“ Rež. – R. Tuminas (Vilnius mažasis teatras)	Lietuvos nacionalinė filharmonija	Raštojų klubas
18 d. 19 val. <i>Ilgajoje scenoje</i> – Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas	14 d. 18 val. <i>Lazdijų kultūros centre</i> – ciklo „Muzikos enciklopēdija gyvai“ koncertas. Čiurlionio kvartetas	17 d. 17.30 – renginys, skirtas S. Nėries 110-osioms gimimo metinėms. B. Mar monospektaklis „Poetė“ (scenarijus autorė ir atlikėja – B. Mar, režisierė – R. Garuolytė. Įžangos žodių tars literatūrologė V. Daujotytė
19 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREMIERA! „BARBORA“ (pagal J. Grušo dramą „Barbora Radvilaitė“). Rež. – J. Jurašas. Adaptacijos autorė – A.M. Sluckaitė	15 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – simfoninės muzikos koncertas „Ispanijos naktys“ – Lietuvos nacionalinės simfoninių orkestras, gitarų duetas „Amadeus Duo“: D. Kavanagh, Th. Kirchhoff. Dir. – M. Pitrénas. Programoje J. Rodrigo, A. Montes, M. De Fallos kūriniai	17 d. 17.30 val. <i>Grikpédžių bendruomenės namuose</i> ir 17 val. <i>Pakruojo J. Paukšteliu viešojoje bibliotekoje</i> – poetė M. Kudarauskaitė, literatūrologas R. Tamošaitis, rašytojas S. Vasiliauskas, solistas D. Sadauskas, kompozitorė J. Baltramiejūnaitė
20 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“ Rež. – J. Jurašas	16 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – koncertas „Mėnulio apšviestais takais“.	18 d. 17.30 – skaitymai iš ciklo „Būsimų knygų puslapiai“: A. Jakučiūnas skaito fragmentus iš knygos rankraščio
Kauno valstybinis muzikinis teatras	17. V. Kaminskaite (sopranas), E. Kasteckaitė (fortepijonas). Programoje F. Schuberto, J. Brahms, R. Schumann, A. Schönbergo, R. Strauss, R. Wagnerio kūriniai	20 d. 17.30 – renginys iš ciklo „Salvete, juvenes“. J. Jasponytės pirmos eilėraščių knygos „Saltupė“ pristatymas. Programoje dalyvauja poetai A. Marčėnas, D. Petrošius. Koncertuoja grupė „Raguvos“
14 d. 18 val. – F. Wildhornio „GRAFAS MONTEKRISTAS“. Dir. – J. Janulevičius	17 d. 15 val. <i>Panevėžio muzikiniame theatre</i> , 21 d. 17 val. <i>„Litexpo“ parodų rūmuose</i> – paroda „Mokykla 2014“ Ciklo „Muzikos enciklopēdija gyvai“ koncertas „Planeta – orkestras“. Lietuvos nacionalinės simfoninių orkestras. Dir. – M. Barkauskas	Vilnius
15 d. 18 val. – F. Léharo „LINKSMOJI NAŠLĖ“ Dir. – J. Geniušas	19 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – Gala koncertas „Pakelkim mes taurę“ O. Marinas (tenoras), N. Kazlaus (sopranas), L. Dužinskas (fortepijonas). Programoje G. Bizet, G. Puccini, G. Verdi ir kt. kūriniai	Raštojų klubas
16 d. 12 val. – T. Kutavičiaus, V. Palčinskaitės „NYKŠTUKAS NOSIS“. Dir. – V. Visockis	19 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – kamerinės muzikos koncertas „Rudens trio“. Trio Enescu: A. Armonas-Tambreja (smuikas), E. Armonas (violončelė), G. Gylytė-Hein (fortepijonas). Programoje G. Enescu, F. Bajoro, A. Arenskio kūriniai	17 d. 17.30 – renginys iš ciklo „Būsimų knygų puslapiai“: A. Jakučiūnas skaito fragmentus iš knygos rankraščio
16 d. 18 val. – Molière'o „ŠYKŠTUOLIS“, ARBA MELO MOKYKLA“ Rež. – A. Pociūnas	14 d. 19 val. VILNIUS	20 d. 17.30 – renginys iš ciklo „Salvete, juvenes“. J. Jasponytės pirmos eilėraščių knygos „Saltupė“ pristatymas. Programoje dalyvauja poetai A. Marčėnas, D. Petrošius. Koncertuoja grupė „Raguvos“
Kauno kamerinės teatras	Kongresų rūmai	Teatro sajunga
16 d. 14 val. – P. Lagerkvisto „NEŪŽAUGA“ Rež. – S. Rubinovas	17 d. 18 val. – A. Bialobžeskių poezijos programa „Apažinau karalių tavyje“ (pagal V. Mačernio ir S. Gedos kūrybą)	17 d. 18 val. – A. Bialobžeskių poezijos programma „Apažinau karalių tavyje“ (pagal V. Mačernio ir S. Gedos kūrybą)
16 d. 18 val. – F. Zelerio „TIESA“ Rež. – S. Rubinovas		
20 d. 18 val. – Molière'o „ŠYKŠTUOLIS“, ARBA MELO MOKYKLA“ Rež. – A. Pociūnas		
Kauno mažasis teatras		
15 d. 18 val. – F. Rame, D. Fo „LAISVOJI PORA“. Rež. – R. Januškevičiūtė, A. Baniūnės		
16 d. 12 val. – PREMIERA! K. Žernytės „NORIU ARKLJKUO“ Rež. – R. Kimbraitė		
18 d. 19 val. – A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽIURKĖS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDĖS“ Rež. – D. Rabašauskas		
19 d. 19 val. – G. Grajauskio „REZERVATAS“ Rež. – A. Veverskis		
Kauno lėlių teatras		
15 d. 12 val. V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje – „SVEČIUOSE PAS SKUDURINĘ ONUTĘ“ Rež. – E. Žukienė		
15 d. 17 val. – „24 VALANDOS IŠ MOTERS GYVENIMO“ Vaidina V. Bičiutė, V. Kochans-		

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Babarų sūnūs : penkių veiksmų drama apie Indijos ieškojimus / Salman Khurshid ; iš anglų kalbos vertė Laimonas Talat-Kelpša. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 157, [2] p. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-01-1610-4

Moteris iš raudonos Audi : [autobiografinė istorija] / Birutė Jakucionytė. – [Išmonys, Trakų r.] : [B. Jakucionytė] ; Vilnius : Menas būti, 2014 ([Vilnius] : BALTO print). – 372, [2] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-408-593-2

Panevėžio kraštas ir žmonės amžininkų atsiminimuose = Panevėžys region and its people in the memoirs of contemporaries : [konferencijos medžiaga, 2013 10 16] / Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka ; [sudarytoja Margarita Mašaliene]. – Panevėžys : [Amalkeros leidyba] : Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka, 2014 ([Panevėžys] : D. Rudžio išv. jnm.). – 208, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Santr. angl. – Tiražas [250] egz. – ISBN 978-9955-659-60-0

Per Adomo obuoli : apysakos / Petras Žemkauskas. – Kaunas : Kalendorius, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 228, [3] p. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-8083-53-8

Po rudenėjančiu dangumi : Kūrybinės raiškos asociacijos „Kauno branduma“ poezijos švenčių rinktinė / [sudarė Irena Žurumskienė]. – Kaunas : Kūrybinės raiškos asociacija „Kauno branduma“, 2014 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 163, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-609-95298-1-3

Sėlių krašto nutikimai : apysakmai / Lioginas Ragėnas ; [iliustracijos Valentino Ajauskio]. – Vilnius : Lietuvos aklųjų biblioteka, 2014. – 256, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-609-00-2291-7 (jr.)

Subliūškė anekdotai : kelionių paroščiai / Vidas Beitinoras. – [Kėdainiai] : Spaudvita, 2014 ([Kėdainiai] : Spaudvita). – 310, [1] p. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-8126-18-1 (jr.)

Tau atviras Dangus : [eilėraščiai] / Vytautas Steponas Vaičiūnas ; [Giustavo Dorė iliustracijos]. – Kaunas : Pasaulio lietuvių centro leidykla [i.e. Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir šventimo centras], 2014 (Kaunas : Spindulio sp.). – 122, [4] p. : iliustr., portr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9986-418-91-7

Varnų puota : [romanas] / George R.R. Martin ; iš anglų kalbos vertė Jovita Liutkutė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 723, [3] p. – (Ledo ir ugnies giesmė ; kn. 4). – Tiražas 3500 egz. – ISBN 978-609-01-1607-4 (jr.) : [40 Lt 97 ct]

Žmogus ir žodis = Man and the word : mokslo darbai / Lietuvos edukologijos universitetas ; redaktorių kolegija: Danutė Sabromienė (vyriausioji redaktorė) ... [et al.]. – Vilnius : Lietuvos edukologijos universitetui leidykla, [2014]. – ISSN 1392-8600

T. 16, Nr. 1 (2014), Didaktinė lingvistika = Didactic linguistic / ats. red. Regina Rinkausienė. – [2014] (Vilnius : LEU I-kla.). – 103, [1] p. : iliustr. – Str. ir santr. liet., angl. – Tiražas 55 egz.

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

15 istorijų apie gyvūnus / parašė Maureen Spurgeon ; iliustravo Stephen Holmes ; [vertė Lina Teišerskiene]. – Ramučiai, Kauno r. : Ramduva, [2014]. – 125 p. : iliustr. – Virš. aut. nenurodyta. – (Aš jau galu skaičiuoti). – Tiražas [3000] egz. – ISBN 978-9955-657-92-7 (jr.)

Akvariumo istorijos. Eglės Spygliės paslaptis : [linksma istorija vaikams] / Rimas Valeikis. – Kaunas : Mega [i.e. Baltic RED], 2014 (Kaunas : Spindulio sp.). – 39, [1] p. : iliustr. – Tiražas 5000 egz. – ISBN 978-609-9567-0-9 (jr.)

Atranika : [romanas] / Kiera Cass ; iš anglų kalbos vertė Violeta Karapavičienė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 326, [2] p. – Tiražas 600 egz. – ISBN 978-609-01-1257-1 (jr.) : [22 Lt 60 ct]

Belaukiant Kalėdų / teksto ir iliustracijų autorė Paola Migliari ; apipavidalino Francesca Pesci ; [iš italių kalbos vertė Jūratė Žižytė]. – Vilnius : Presvika, [2014] (Spausd. Kinijoje). – [34] p., jsk. virš. : iliustr. – Virš. aut. nenurodyta. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-22-686-4 (jr.)

"Ida"

Savaitės filmai

Džesabelė: dvasios prakeiksmas ***

Jauna moteris Džesabelė sugrižta į Luizianą, savo tévo namus. Po tragedikos avarijos, kurioje žuvo vyras ir dar negimės kūdikis, ji negali valdyti kojų. Netrukus Džesabelė atranda vaizdajuostes, kurias nufilmavo seniai mirusios jos motina. Režisierius Kevinas Greutertas sumontavo bene penkis „Pjūklus“, tad jo sugebėjimais bent jau priversti žiūrovus išgyventi siaubą galima neabejoti. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Sarah Snook, Markas Weberis, Davidas Andrewsas (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Ida ****

...7-ojo dešimtmečio pradžios Lenkija. Aštuoniolikmetė našlaitė Ana (debiutantė Agata Trzeciwowska) užaugo vienuolyne prie glaudoje ir renegasi priimti įžadus. Tačiau prieš tai ji turi išvykti vienuolyne vyresniosios valių: susipažinti su vienintelė savo giminaitė Vanda (Agata Kulesza). Kadaiše ištakingo prokurorė, praminta „kruvinaja Vanda“, iškart pareiškia, kad iš tikrujų Ana yra žydė Ida – per karą žuvusios jos sesers duktė. Kartu jos važiuoja į kaimą, suranda Idos tévų namus. Vanda išsitikinusi, kad per karą žydus slėpęs dabartinių šeimininkų tévas pats juos ir nužudė. Ji nori rasti artimųjų palaikus. Režisierius Pawełas Pawlikowskis filme rodo dvielę stiprių asmenybų, požiūrių į gyvenimą susidūrimą, nors Idos dar tik laukia tikrasis pasirinkimas – grįžti į vienuolyną ar likti pasaulyje. Todėl filmas – tai ir pasakojimas apie tapatybės paieškas. Kukli, kameriška, nespavota, meistriškai Łukaszo Žalio ir Ryszardo Lenczewskio nufilmuota „Ida“ – sėkmingesnias pastarųjų metų lenkų filmas, sulaukęs ne tik festivalių prizų ir penkių šiometės Europos kino akademijos apdovanojimų nominacijų, bet ir didžiulio JAV, Prancūzijos ir kitų šalių žiūrovų dėmesio (Lenkija, Danija, 2013). (Vilnius)

Inrišis ***

1945-ųjų balandį pergalė prieš nacių Vokietiją jau visai arti. Sajungininkai juda priešo teritorija ir rengia paskutinę Europos karo teatro ataką, bet mirtis tyko visur. Tanko, ant kurio užrašyta „Inrišis“, vadas Vardadis kovojo su naciais visur – iš pradžių Afrikoje, paskui Europoje. Dabar tankas yra priešo užnugaryje. Vardadis nori ir pats išgyventi kare, ir išsaugoti savo komandos gyvenimą. Davido Ayerio filme pagrindinius vaidmenis sukūrė Bradas Pittas, Shia LaBeoufas, Loganas Lermanas, Michaelas Pena (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Stounhersto beprotynamis ***

Jaunas medikas Edvardas išdarbina psichiatrinėje ligoninėje. Netrukus jis supranta, kad dingo vienas gydytojas. Jis pavogė pacientai, jie užgrobs ir visą ligoninę. Režisieriu Bradą Andersoną įkvėpė vienas Edgaro Allan Poe apskrymas. Filmas buvo kuriamas Bulgarijoje, kai kurios scenos nufilmuotos karaliaus rūmuose Sofijos pakraštyje. Ten iki šiol gyvena paskutinis bulgarų monarchas. Pagrindinius vaidmenis filme sukūrė Kate Beckinsale, Jimas Stugessas, Benas Kingsley, Michaelas Caine'as, Davidas Thewlis, Sinead Cusackas, Brendanas Gleesonas (JAV, 2014). (Vilnius)

Tarp žvaigždžių ***

Kai paaiškėja, kad mūsų laikas Žemėje baigiasi, mokslininkų būrys išsiengia į svarbiausią misiją. Jie keliauja už mūsų galaktikos ribų, iš naujo atrastu erdvės ir laiko tuneliu, kad išsitikintų, ar žmonės turi šansą išgyventi tarp žvaigždžių, kitame išmatavime. Fiziko Kipu Thorne'o teorija parremtę filmą iš pradžių rengési kurti Stevenas Spielbergas, vėliau jis atiteko Christopherui Nolanui, garsėjančiam neįprastais paprastų istorijų pasakojimo būdais. Todėl „Tarp žvaigždžių“ – vienas laukiamiausiu šių metų filmų. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Matthew McConaughey's, Anne Hathaway, Jessica Chastain, Billas Irwinas, Ellen Burstyn, Michaelas Caine'as, Wesas Bentley's (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Agnė Narušytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

- 14–20 d. – Džesis ir Petas (D. Britanija) – 11, 12, 13, 10, 15, 20, 16, 30
14–16 d. – John Wick (JAV) – 14.50, 17.10, 19.30, 21.45; 17–20 d. – 12.30, 14.50, 17.10, 19.30, 21.45
14–17 d. – Iltis (JAV) – 17.25, 21.50; 18–20 d. – 13.15, 16.15, 19, 21.30
22 d. – G. Rossini „Sevilijos kirpėjas“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
14–16 d. – „Scanorama 2014“ (žiūrėkite atskirą repertuarą www.scanorama.lt)
20 d. – Bado žaidynės: Strazdas giesmininkas. 1 dalis (JAV) – 21 val.
19 d. – Kol nenuėjau miegoti (JAV) – 19.30
14–17 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 11.20, 14.30, 17.30, 21 val.; 17–20 d. – 12.15, 15.45, 19.30, 21 val.
14–16 d. – Gustavo nuotykiai (rež. V. Lekavičius, A. Gricius) – 11.45, 13, 14.30; 17 d. – 13, 14.30; 18–20 d. – 14.30
14–16 d. – Redirected (rež. E. Velyvis) – 18.45, 21.15; 17–20 d. – 12.15, 14.30, 16.45, 19, 21.30
14–16 d. – Inrišis (JAV) – 11.30; 17–20 d. – 11.30, 14.40, 18, 21.15
14–16 d. – Karti, karti 2 (Rusija) – 19.15, 21.40; 17 d. – 21.40; 18–20 d. – 13, 15.30, 18.10, 20.30
14–16 d. – Dėžinukai (JAV) – 11.30
14–20 d. – Dėžinukai (3D, JAV) – 13.45
14–17 d. – Su meile, Rouzé (D. Britanija, Vokietija) – 16 val.; 19 d. – 18.20
14–17 d. – Dingusi (JAV) – 18.20; 19 d. – 20.40
14–17 d. – Stounhersto beprotynamis (JAV) – 21.30; 18, 20 d. – 19.15; 19 d. – 21.50
14–16 d. – Sparnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 11 val.
14–20 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 16.45
14–16 d. – Džesabelė: dvasios prakeiksmas (JAV) – 21 val.; 17–20 d. – 18.45, 21.10
14–20 d. – Aleksandras ir baisiai, labai siaubingai nesėkmenga diena (JAV) – 14.15

Forum Cinemas Akropolis

- 14–20 d. – John Wick (JAV) – 12.10, 14.30, 16.50, 19.20, 21.50; Džesis ir Petas (D. Britanija) – 10.15, 12, 14.10, 16.20; Dvielę naktų nuotykis (JAV) – 14.20, 18.15, 20.30; Iltis (JAV) – 18.50, 21.10
20 d. – Bado žaidynės: Strazdas giesmininkas. 1 dalis (JAV) – 19 val.
19 d. – Kol nenuėjau miegoti (JAV) – 19.10
14–20 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 10.50, 12.20, 17.20, 18.30, 20.50; Gustavo nuotykiai (rež. V. Lekavičius, A. Gricius) – 10.10, 12.30, 14.50, 16.30; Inrišis (JAV) – 11, 16, 21 val.
14–19 d. – Redirected (rež. E. Velyvis) – 13.55, 19.35, 21.40; 20 d. – 13.55, 21.40
14–19 d. – Karti, karti 2 (Rusija) – 12.40, 17.10, 21.20; 20 d. – 12.40, 21.20
14–18, 20 d. – Su meile, Rouzé (D. Britanija, Vokietija) – 13.40, 19.10; 19 d. – 13.40
14–20 d. – Džesabelė: dvasios prakeiksmas (JAV) – 15, 19 val.; Stounhersto beprotynamis (JAV) – 15, 16 d. – 21 val.; 17, 19 d. – 21.15; 20 d. – 22 val.
15, 16 d. – Gustavo nuotykiai (rež. V. Lekavičius, A. Gricius) – 13.45
15, 16 d. – Mažylis Nikolia (Prancūzija) – 13 val.
15 d. – Mažylis Nikolia atostogos (Prancūzija) – 12.30; 16 d. – 12.30, 17 val.; 17 d. – 17.15; 19 d. – 17 val.
15, 16 d. – Nematomas frontas (JAV, Lietuva, Švedija) – 14.30; 19 d. – 17.15
15, 16 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 16.15; 17 d. – 21.30
15, 20 d. – Radviliada (rež. R. Rakauskaitė) – 17 val.
19 d. – Vakaras su Izolda. Ida – 18.30

Ozo kino salė

- 17 d. – Kaip mes žaidėme revoliuciją (rež. G. Žickytė) – 17.30
17 d. – Samsara (JAV) – 19 val.
18 d. – Nematomas frontas (JAV, Lietuva, Švedija) – 17.30
18 d. – Stounhersto beprotynamis (JAV) – 19 val.
19 d. – Radviliada (rež. R. Rakauskaitė) – 17.30
19 d. – Laisvės tango (Belgija, Liuksemburgo, Prancūzija) – 19 val.
20 d. – Ekskursantė (rež. A. Juozėnas) – 17.30
20 d. – Marinė namai (Lietuva, Rusija) – 19.30
14 d. – Svetimi (Jungtinė Karalystė) – 18.30

- © „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VŠĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926. El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. I. Tiražas 900 egz. Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė Remia Lietuvos kultūros taryba, Lietuvos kultūros taryba, Lietuvos radio ir televizijos remimo fondas

- 14 d. – Paroda (Jungtinė Karalystė) – 21 val.
15 d. – Lida Vanda Liusia (dok. f., rež. J. Zubavičienė) – 15 val.

- 15 d. – Po signalo (Nyderlandai) – 17 val.

- 15 d. – Šunų laukas (Lenkija) – 18.45

- 15 d. – Katino dienos (Prancūzija) – 21 val.

- 16 d. – Šuolis nuo stogo (Vengrija, Prancūzija, Pietų Korėja) – 21.15

- 16 d. – Naujasis Baltijos kinas. 1 programa – 14.45; 2 programa – 18 val.; 3 programa – 19.30

- Ciklas „Karsono kinas“

- 15 d. – Gustavo nuotykiai (rež. V. Lekavičius, A. Gricius) – 13 val.

- 16 d. – Detektivai (Danija) – 13 val.

- 17 d. – Seansas senjoram. Dangaus sodai (rež. A. Tarvydas) – 14.30

- 17 d. – Dar kartą, iš naujo (JAV) – 16.30; 18 d. – 18.40; 19 d. – 17 val.; 20 d. – 19.10

- 17 d. – Dingusijo (JAV) – 18.30; 18 d. – 20.40; 19 d. – 20.10

- 17 d. – Dalelių karštinė (dok. f., JAV) – 21.15; 20 d. – 21.10

- 18 d. – Nematomas frontas (rež. J. Ohmanas, Lietuva, Švedija, JAV) – 17 val.

- 20 d. – Šimtametis, kuris išlipo pro langą (Kroatija, Švedija) – 17 val.

- 19 d. – ciklas „Henrikas Šablevičius ir jo mokiniai“ I vakaras „Ūkai“ – 19 val.

- Pasaka

- 14 d. – Ida (Lenkija) – 17.30; 15 d. – 15.45,

- 20.30; 16 d. – 15.45, 20.30; 17 d. – 17.45;

- 18 d. – 17.30, 19.15; 20 d. – 15 (senjorų arbatėlė), 18.30

- 14 d. – Sen Loranas. Stilius – tai aš (Prancūzija) – 19.15; 15, 16 d. – 17.30, 21.45;

- 17 d. – 21 val.; 18 d. – 18 val.; 19 d. – 19 val.; 20 d. – 18.45

- 14–16 d. – Iltis (JAV) – 22.15; 17 d. – 19.30;

- 18 d. – 21.15; 19 d. – 22 val.; 20 d. – 21.45

- 14 d. – Mėnesienos magija (JAV) – 17 val.; 19 d. – 21 val.

- 14, 18, 20 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 10.30, 13.30, 17.15, 20.45; 20 d. – 10.30, 13.30, 20.45

- 14–20 d. – Gustavo nuotykiai (rež. V. Lekavičius, A. Gricius) – 10.20, 12.30, 14.50

- 14 d. – Redirected (rež. E. Velyvis) – 11.20,

- 13.40, 19.20, 21.40, 23.45; 15 d. – 11.20,

- 19.20, 21.40, 23.45; 16 d. – 19.20, 21.40;

- 17–20 d. – 11.20, 13.40, 19.20, 21.40